

THEOSOFIA

Jaargang 104 nummer 3, juni 2003
Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland
ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken (hoofdred.),
Els Rijneker (secretaris),
Richard van Dijk,
Elisabeth Raven

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen: € 16 per jaar
(Nederland en België).

Zetwerk: Willy Evelein
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp:
Richard van Dijk

© 2003
Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, foto-
kopie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Waarschuwing voor de lange termijn Radha Burnier	90
De aard van stilte Surendra Narayan	93
Geloof vormt gedrag The Theosophical Movement, India	96
Het bewust ervaren van het leven Einar Adalsteinson	99
Hoor de melodie Beverley Champion	104
Theosofie en Wetenschap H. Murdoch	108
De universele verantwoordelijkheid van het individu Professor Samdhong Rinpoche	112
Enkele gedachten over conditionering G.A. Farthing	118
Boek & periodiek	122
Verenigingsnieuws	128
Adressen Theosofische Vereniging	132

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

Waarschuwing voor de lange termijn

– Radha Burnier

Het menselijk bewustzijn verschilt op veel manieren van het bewustzijn in minder geëvolueerde wezens. Het vermogen om verbanden te zien is bijvoorbeeld veel groter dan dat van dieren en kan zelfs zover gaan dat het het gehele universum bevat.

De gemiddelde psycholoog ziet misschien een verband tussen de mentale problemen van een patiënt en de ervaringen in zijn vroege kindertijd, maar een spiritueel geavanceerd persoon zou kunnen zien hoe het probleem zich ontwikkelde in de loop van verscheidene incarnaties. Op dezelfde manier kan iedere intelligente persoon enigszins vooruitzien de toekomstige gevolgen zijn van een bepaald soort handelen in het heden, maar het verlichte bewustzijn van een ziener of een wijze ziet zelfs details op de panoramische kaart van de toekomst helder voor zich, wat de gemiddelde persoon niet kan zien. Men zegt dat zowel het verleden als de toekomst voor de Adept als het ware een open boek zijn.

Ons onsterfelijk Zelf is bijna alwetend omdat het één is met het universele, tijdloze bewustzijn waarin ieder dingetje ontstaat. Wanneer de hoogste en laagste bewustzijnstoestanden van een individu zich vermengen, kan alles wat ooit bestaan heeft opnieuw opgeroepen worden, en alles wat in de toekomst zou kunnen gebeuren mogelijkwijs al van tevoren voorzien worden. Het schijnt dat HPB een vooruitziende blik heeft gehad met betrekking tot vele dingen, vanwege de extreme gevoeligheid van haar bewustzijn en de instroom

van alles omvattende kennis vanuit hogere gebieden.

In een tijd dat niemand in de westerse wereld zich bewust was van het gevaar van het inprenten van wedijver en strijd, gaf HPB een scherpe waarschuwing (*Praktisch Occultisme*, p.21 e.v.) Misschien zag zij te voren reeds hoe de westerse houding en levensstijl zich zou verspreiden en hoe door de geest van wedijver bij leerlingen erin te stampen en door zelfs studenten aan te moedigen altijd anderen de baas te zijn, er chaos zou ontstaan in de maatschappij. J.Krishnamurti heeft vaak uitgeweid over dit onderwerp, dat HPB al aanroerde in het laatste kwart van de negentiende eeuw. HPB wees er meer dan een eeuw geleden, toen vrouwen keuriger en beschermder leefden, ook op dat de voornaamste handicap waaronder het vrouwelijk geslacht lijdt, voortkomt uit het feit dat zij alleen maar lustobjecten zijn, geen metgezellen of gelijken, en wat erger is, dat vrouwen deze vernederende rol accepteren en 'zich voornamelijk bezighouden met hun fysieke charmes aanlokkelijker te maken.' Sinds HPB's tijd is er een geweldige verergering opgetreden van deze trend. Steeds vaker stellen vrouwen hun 'charmes' ordinair ten toon en mannen buiten hen uit zonder remmingen onder het moderne vaandel van gebrek aan respect voor traditie en conventie.

In het westerse denken is het systeem van de bruidschat afschuwelijk, en dat is het ook. Maar zij neigen ertoe volkomen voorbij te gaan aan de slaafse vernedering die het nadruk leggen op 'sex appeal' en vulgaire blootstelling van allerlei soort, is.

De waarschuwingen van HPB van lang geleden getuigen van haar vooruitziende blik. Haar uitstekende verstand kon in kleine trends het begin zien van enorme problemen. Kunnen wij nu tenminste inzien dat wedijver, sensualiteit en het materialisme van het huidige tijdsgewricht aan de basis staan van het reusachtige kwaad dat eruit voortvloeit?

HPB's zegelring

Tijdens mijn reizen en vaak ten tijde van de Internationale Conventie vraagt er altijd wel iemand naar 'HPB's ring' en of deze te zien is. Het verhaal van de zegelring van HPB werd verteld door oud-president C. Jinarajadasa, die het gehoord had van mevrouw Francesca Arundale. Het werd gepubliceerd in het 'HPB Centenary Number' (augustus 1931), een speciale uitgave van *The Theosophist*. Toen HPB bij mevrouw Arundale en haar moeder loogeerde in 1884, liet mevrouw Arundale een zegelring voor HPB maken, daar HPB er een wilde naar haar eigen ontwerp. Hij was gemaakt van donkergroen, bijna zwart agaat, gegraveerd met de dubbele driehoek die deel uitmaakt van het TS embleem, en het woord *sat* in Devanagari karakters. *Sat* betekent 'Waarheid' in het Sanskriet. Tegelijkertijd liet mevrouw Arundale, met toestemming van HPB, een soortgelijke ring voor zichzelf maken. Maar er was verschil: HPB's zegel was gezet op een zware gouden ring en gemonteerd op een ovale zetting met een scharnier, die de deksel vormde van een ondiep medaillon. De ring van mevrouw Arundale was lichter en zonder medaillon of scharnier. Jinarajadasa vertelt dat HPB haar ring droeg van 1884 tot op de dag van haar dood, waarna deze werd doorgegeven, overeenkomstig haar wens, aan Annie Besant. Dr. Besant droeg de ring altijd – aan de wijsvinger van haar rechterhand.

Mevrouw Arundale droeg haar ring ook altijd en bij haar dood, zo wordt ons verteld, kwam hij terecht bij haar neef, G.S. Arundale, die het cadeau deed aan het ES archief. Die ring deed Broeder Raja aan de vinger van N.Sri Ram bij de inwijdingsbijeenkomst, nadat laatstgenoemde tot president was gekozen. Vele leden kennen de foto van die gelegenheid. De ring werd doorgegeven aan John Coats toen hij president werd en is nu in mijn bezit. Het zou dus correcter zijn dit de ring van de president te noemen dan HPB's ring.

Toen Annie Besant overleed, kreeg George Arundale, die haar universeel erfgenaam was en president van de TS werd,

HPB's ring. Bij zijn dood kwam Rukmini Devi in het bezit van al zijn bezittingen en het is niet bekend wat er gebeurd is met HPB's ring en aan wie deze werd overgedragen bij het overlijden van Rukmini Devi.

Vreemd genoeg zijn er twee ringen, die vooral geassocieerd werden met HPB, verdwenen uit de memorabilia van de TS. De oorsprong van de andere ring, genaamd de 'Roosring', wordt beschreven door Kol. Olcott in zijn *Oude Dagboekbladen*, en wij vatten zijn verhaal hier samen (zie ODL, TPH, Adyar, deel 1, pp.88 ff voor het hele verhaal). Na een bezoek aan mevrouw Mary Baker Thayer uit Boston, bekend als het 'Bloemenmedium' omdat het in haar aanwezigheid bloemen regende, gaf Kol.Olcott HPB een prachtige, halfgeopende roos, gestuurd door mevrouw Thayer 'als een geschenk van de geesten.' Terwijl HPB de roos in haar hand hield en haar geur opsnoof, had ze de afwezige blik in haar ogen die men associeerde met haar verschijnselen. Op dat ogenblik kwam haar gastheer, Charles Houghton, een advocaat, binnen en vroeg of hij de roos mocht bekijken. Terwijl HPB hem de roos aanreikte, zei hij plotseling 'Wat is zij zwaar! Ik heb nog nooit zo'n bloem gezien. Kijk, door het gewicht buigt zij helemaal door naar de steel!' Toen hij de bloem aan Olcott gaf om te bekijken, riep HPB uit: 'Pas op, breek haar niet af!' Er verscheen een lichtpuntje in het hart van de roos en er sprong een zware, gladde gouden ring uit, en onmiddellijk boog de roos weer overeind. Op een avond, anderhalf jaar later, kwam mevrouw W.H. Mitchell, de zuster van Olcott, op bezoek en wilde de ring zien. Nadat ze hem bekeken had, stak zij haar hand met de ring in haar handpalm naar HPB uit om hem terug te geven. In plaats van de ring te pakken, sloot HPB kort de vingers van mevrouw Mitchell over de ring. Toen zij haar hand opendeed, zagen mevrouw Mitchell en alle aanwezigen dat er drie kleine diamantjes gezet waren in een driehoek op wat eerst

een gladde gouden ring geweest was. Deze ring raakte weg omstreeks 1979.

Op een bijeenkomst van het Uitvoerend Comité van 12 oktober 1979, waar John Coats, president van de TS, voorzitter was, werd het volgende verteld: twee voorwerpen waren gestolen uit de kast in Dr. Annie Besant's kamer. In die kast werden bepaalde historische voorwerpen bewaard die geassocieerd werden met mevrouw Blavatsky. Tussen twee en drie jaar daarvoor was de Subba Row Medaille die mevrouw Blavatsky gekregen had, verdwenen. Ongeveer twee weken voor de bijeenkomst van het Uitvoerend Comité werd ontdekt dat ook de Rozenring verdwenen was. Daar de kast al een jaar niet geopend was, was niet precies na te gaan wanneer de ring weggenomen was. De zaak was in handen van de politie gegeven en er was een onderzoek gaande. Sedertdien waren alle andere voorwerpen uit de kast verwijderd en bewaard in een Godrej (stalen) kabinet in het Archief.

In de notulen van een latere vergadering van het Uitvoerend Comité, gehouden op 20 november 1979, waarbij ook John Coats voorzitter was, werd vermeld:

'...De politie controleert de boeken van de lommerd op zoek naar de Rozenring. De Algemeen Directeur zal bevestigen dat een foto van de ring gepubliceerd is in het politiebld. Een kopie van de Subba Row Medaille die aan HPB was aangeboden zou worden gemaakt op het hoofdkwartier van de TS in de VS, in Wheaton, waar verscheidene ongegraveerde medailles bewaard worden, en de kopie zou naar Adyar overgebracht worden.'

Blijkbaar was het niet de bedoeling dat de Society ook maar één van deze speciale voorwerpen mocht behouden, noch de echte HPB ring met het medaillon.

Uit: *The Theosophist*, juni 2001
Vertaling: A.M.I.

De aard van stilte

– Surendra Narayan

In de leringen van de groten is de noodzaak van stilte op verschillende niveaus van bewustzijn altijd benadrukt. Met betrekking tot spreken heeft een leraar gezegd: 'stilte is betuigeling van spraak.' Het theosofisch juweeltje, *Aan des Meesters voeten*, adviseert ons het volgende: 'Het is goed weinig te spreken; beter nog niets te zeggen, tenzij u er geheel zeker van bent dat wat u wilt zeggen waar, vriendelijk en helpend is.'

Dan gaat het verder:

'Eén opsomming van de vereisten geeft ze aldus: weten, durven, willen en zwijgen; en de laatste van de vier is de moeilijkste van alle.'

Surendra Narayan was gedurende vele jaren Internationaal Vice-president van de TS.

Hier kunnen wij denken aan dat bekende incident in het leven van de Boeddha toen iemand, terwijl hij een betoog hield, begon de Boeddha te verwensen met vreselijke vloeken, maar de Boeddha, die kalm bleef onder die stroom verwensingen, vroeg hem na afloop alleen: 'Vriend, wat gebeurt er met een geschenk wanneer het niet wordt aanvaard door de persoon voor wie het is meegebracht?' *Het licht van Azië* van Sir Edwin Arnold maant ons: 'beheers de lippen alsof zij paleisdeuren waren, waarachter de Koning huist; laat alle woorden kalm en eerlijk en beleefd zijn, daardoor winnen ze aan kracht.'

Een ander bewustzijnsniveau heeft te maken met onze gedachten en gevoelens. Stilte van onze gedachten en gevoelens betekent ook dat wij kalm en onverstoort blijven bij wat er gebeurt of tot ons komt van buitenaf. Het kan een uitbrander zijn, of een gevoel dat wij niet voldoende gewaardeerd of bedankt worden of zelfs genegeerd worden, dat ons niet gevraagd wordt te spreken op een gelegenheid of bijeenkomst; misschien zelfs dat wij niet gelukkigwens worden op onze verjaardag of jubileum. Trots en arrogantie worden grote hinderpalen bij het ontwikkelen en handhaven van de stilte van onze gedachten en gevoelens. In haar boodschap aan de Amerikaanse Sectie in 1889 waarschuwde Madame Blavatsky:

‘Er zijn veel energieke leden van de Theosofische Vereniging die willen werken en die hard willen werken. Maar de prijs voor hun hulp is dat al het werk op hun manier moet gebeuren en niet op die van iemand anders. En als dit niet gebeurt, zakken ze weg in apathie of verlaten zij de Vereniging, waarbij zij luidkeels roepen dat zij de enige ware theosofen zijn.’

Soms bevatten zelfs grappige reclames op de televisie een serieuze boodschap, zoals die waarin een man, terwijl passagiers dringen om een plaats te vinden in een overvolle bus, tegen een andere man roept, ‘Waarom gaf u mij een duw?’ En de ander antwoordt, ‘Ik gaf u geen duw, maar zelfs al had ik dat gedaan, waarom pakte u hem dan aan?’ Jammer genoeg pakken we zulk ‘geduw’ aan en bergem we het graag en gretig op in ons denken en gaan we door met mokken en lijden.

Opperste stilte daagt wanneer wij ons zuivere zelf beginnen te begrijpen, ‘de geest binnenin ons hart’, en daarin trachten te leven. Dat zelf is onze ware aard, verenigend en altijd harmonieus.

Zoals een Leraar eens heel verstandig opmerkte: ‘De functie van de hersenen is opnemen, maar het zijn uw hersenen, die net als uw bandrecorder functioneren. Stop de opname wanneer iemand u vleit of bekritiseert met scherpe, onvriendelijke woorden. Dit zal u lange tijd geluk in uw leven brengen!’

Stilte, of een aspect ervan dat kalmte genoemd wordt, ontstaat ook door het begrijpen van de Wetten der Natuur. Deze Wetten zijn onveranderlijk en onpartijdig en daarom heerst er rechtvaardigheid, absolute rechtvaardigheid bij de uitwerking van deze Wetten. Men voelt hier de verleiding een inspirerende tekst van Annie Besant aan te halen:

‘Hij weet dat wat hem ook overkomt in het leven, van zijn eigen makelij is in het verleden. En dus is zijn houding er één van afwezigheid van verwijt... hij krijgt de aanmoediging zich te herinneren dat de schuld die eens betaald wordt, voor altijd betaald is... Elke karmische schuld die hij betaalt, wordt voor altijd uit het kasboek van het leven geschrapt. En zo komt het dat hij rustig wordt ook als hij pijn lijdt, want de innerlijke mens is tevreden met de Wet.’

Men zou kunnen zeggen dat, in essentie, de stilte verstoord wordt wanneer wij ertoe neigen ons te identificeren met onze voertuigen – de fysieke, astrale en mentale lichamen en hun eigennuttige begeerten. Daarin ontstaat een onderscheid tussen ‘mij’ en ‘u’, mijn behoefte en die van u, mijn voorkeur en afkeer en die van u, en van mijn interesses, geluk, eisen en verlangens. Zoals de Boeddha het formuleerde: ‘Voor iemand die zich vastklampt, bestaat er beweging, maar voor iemand die zich niet vastklampt is er geen beweging.’ De leringen gaan verder en voegen eraan toe dat zelfs een fijner gevoel of emotie zoals *zich aangetrokken voelen* tot sommigen of allen een ‘roersel is van dorst, misschien dorst in zijn meest nobele vorm.’ En op de vraag wat er overblijft als alles dat de aard heeft van toeneiging wordt weggenomen, is het gegeven antwoord: “*Vriendelijkheid* blijft er over, zuivere vriendelijkheid”. Vriendelijkheid is liefde die gezuiverd is door inzicht vanuit de droesem van verlangen en gehechtheid.

Opperste stilte daagt wanneer wij ons zuivere zelf beginnen te begrijpen, ‘de geest binnenin ons hart’, en daarin trachten te leven. Dat zelf is onze ware aard, verenigend en altijd harmonieus. Zulk begrip ontstaat door onderscheidingsvermogen tussen het werkelijke en het onwerkelijke, het permanente en het voorbijgaande, het blijvende en het veranderlijke, het zelf en het niet-zelf. *Waakzaamheid* en voortdurend *beseft* zijn aangewezen als de gidslampen. Dingen en gebeurtenissen ‘*wijs zien*’ is een andere manier om dezelfde aanwijzing te formuleren.

J. Krishnamurti moedigt ons aan:

'U moet zich vlammend bewust zijn, bewust van uw spreken, van uw snobisme, van uw angsten, uw bezorgdheid, uw schuldgevoel. En wanneer u sterft voor al deze dingen dan ontstaat uit dat denken de schoonheid van de stilte.'

Hij licht het belang hiervan op ons dagelijks leven verder toe en zegt:

'In het licht van die stilte kunnen alle handelingen plaatsvinden, het dagelijks leven... en men vraagt: "Is het mogelijk te functioneren in deze wereld met dit enorme gevoel van stilte?" ... Wanneer men die vraag stelt, scheidt men stilte van handeling. Daarom is het een verkeerde vraag... u weet wel, het is als een trommel die strak gespannen staat, en

wanneer u er op slaat geeft hij u de juiste toon, maar zelf blijft hij altijd leeg, stil!'

Zo is de toestand van zuiver bewustzijn, volkomen stil en toch kloppend in een heilige trilling.

'Wie aan yoga zich geeft met zuiver gemoed, beheerst, met beteugelde zinnen, en wiens zelf geworden is tot het Zelf van alle wezens, die wordt, ofschoon hij werken verricht, daardoor niet bezoedeld.' (Bhagavad Gita, V.7) .¹

Noot

1 De Bhagawad Gita, door Ir. J.A. Blok, Ae.E.Kluwer, Deventer

Uit *The Theosophist*,
november 2001
Vertaling: A.M.I.

Angst is misschien wel de grootste vijand van openheid.
Hoeveel mensen zijn er niet bang om hun geweten te volgen
omdat ze liever meegaan met de mening van anderen
dan met dat waarvan ze in hun hart weten
dat het de waarheid is?

Thomas Merton

Geloof vormt gedrag

– The Theosophical Movement, India

Geloofsovertuiging en levenshouding zijn tweelingen, die altijd samengaan. Overtuiging komt in levenshouding tot uiting; zoals onze geloofsovertuiging is, zo is onze levenshouding. Op enig moment in het leven moet iedereen die nadenkt voor zichzelf uitmaken wat zijn innerlijke overtuiging is, zonder dat dit tot een dogma verstart – of rusteloos, ontevreden of ongelukkig blijven. Voor het vormen van het karakter, het ontwikkelen van het gedrag, moet men luisteren naar zijn geloofsovertuiging, die bovendien door de wilskracht veranderd kan worden. Aan verandering van levenswijze moet verandering van de geloofsovertuiging vooraf gaan. Het pogen om onze manier van doen en onze gewoonten, ons karakter en onze levenshouding te transformeren, zonder een daarmee overeenstemmende wijziging in onze geloofsovertuiging, is van weinig waarde en het resultaat is onvermijdelijk gering.

Dit is een beknopte weergave van het oorspronkelijke artikel.

Geloofsovertuiging

Wat betekent geloofsovertuiging? Het is de intrinsieke overtuiging, of beter gezegd een verzameling van overtuigingen, waarvan een mens zich al dan niet bewust kan zijn, maar waardoor aan zijn leven richting wordt gegeven. Het is zijn houding jegens de mensen om hem heen, en jegens alles in zijn omgeving. Onze manier van doen, onze gewoonten, onze neigingen, onze aard zijn allemaal de weerspiegelingen van een innerlijke geloofsovertuiging die de uiterlijke mens vormen. De wilde met zijn onaangename gewoonten, de beschaafde mens met zijn goede manieren, de materialist met zijn ongelof, de godsdienstige met zijn geloof, de intellectueel met zijn geredeneer, de wijze met zijn wijsheid – allen hebben een innerlijke geloofsovertuiging die zich openbaart in hun gedrag.

Eerder was gezegd dat geloofsovertuiging tot de innerlijke regionen behoort, waarbij levenshouding en gedrag de weerspiegeling zijn van de uiterlijke mens. Dit wordt heden ten dage ondubbelzinnig aangetoond wanneer ‘kastenvermenging’ wijdverspreid is – kastenvermenging in de ware betekenis van het woord. Er zijn bijvoorbeeld meer mensen met een Christelijke geloofsovertuiging buiten het Christendom dan er binnen; er zijn meer waarachtige Brahmanen in vreemde landen dan in India onder de Hindoes; Shudras zijn sol-

daten; de Rajputs zijn Vaishyas. Anders dan in vroegere tijden bepaalt nu levenshouding en niet geboorte, geloofsovertuiging en niet erfelijkheid tot welke kaste je behoort. Dit komt door de kastevermenging waar Arjuna zo zeer bij betrokken was.

Gevolgtrekking

Tegenwoordig is de praktische waarde van het bovenstaande groot. Hervormers in het onderwijs, politieke leiders en ambtenaren zullen slechts weinig bereiken als zij zich, bij het onderwijzen van jongens en meisjes of bij het leiding geven aan mannen en vrouwen, niet bekommeren om de geloofsovertuiging en alleen maar aandacht hebben voor het gedrag van de mensen. Individuen kunnen hun gedrag niet van slecht in goed veranderen, van goed in beter tenzij zij hun geloofsovertuiging veranderen. Op een grotere schaal bezien geldt dit ook voor bevolkingsgroepen, leefgemeenschappen, naties enz. Uiterlijke bekering is nutteloos; wat nodig is, is innerlijke verandering, want het beïnvloedt geloofsopvatting – de basis voor uiterlijk gedrag.

Deze zienswijze betoont de waarde van geloofsovertuiging. We kunnen het niet zonder geloofsovertuiging stellen. Hoewel, hoe eerder we die zogenaamde geloven, die verdeeldheid zaaien, afschaffen, deze duistere dwarrelende afschaduwingen van de vaste geloofsovertuiging die richting aan ons leven geeft, des te beter dit is voor ons en de wereld. We moeten leren onderscheid te maken tussen de ware geloofsovertuiging van ieder medemens en het zogenaamde geloof dat hem min of meer door hemzelf of door anderen is opgedrongen. Innerlijke geloofsovertuiging verandert, verandert altijd, en des te sneller naarmate de mens meer vooruitstrevend is.

De mens die gelooft in de materiële wetenschap, die ons leert te “eten, te drinken en vrolijk te zijn, want morgen sterven we”, is min of meer gerechtvaardigd om een frivolous leven te leiden vanwege zijn ongelof in God, de ziel, of in het hierna. Hij gelooft in het overleven van de sterkste, want leven is voor hem slechts fysiek. Wanneer men in God, de ziel en het hierna-

maals gelooft, moet men in mindere of meerdere mate onvermijdelijk de Wet van Offering als richtinggevend beginsel in zijn leven aanvaarden. In beide gevallen beïnvloedt de geloofsovertuiging de levenshouding. Hierin ligt de waarde van duidelijk omschreven kennis. Soms wordt de vraag gesteld: “Waarom moet ik theosofische boeken bestuderen en kennis hebben van theosofische leringen over de verschillende bewustzijns toestanden en reïncarnatie en karma, als ik toch een goed, vroom en onschuldig leven leid?” Hen die dit vragen kan men antwoorden: “Onderzoek je gedrag: dit zal je je geloofsovertuiging doen inzien. Vraag je af of je geloofsovertuiging redelijk is, analyseer haar, onderwerp haaraan een onderzoek. De sterke en zwakke punten ervan zullen voor je blootgelegd worden; als je redelijk, bedachtzaam, en verstandig bent zal je streven naar een wijze van overeenstemming van je geloofsovertuiging en je levenshouding.”

Ontplooiing van het Zelf

Geloofsovertuiging maakt deel uit van het Zelf en houdt gelijke tred met zijn ontplooiing. Levenshouding openbaart zich in de voertuigen van het Zelf en boekt vooruitgang met hun evolutie. Het Zelf dat zich uitdrukt in zijn voertuigen, deze gebruikt en hieraan vorm geeft, is de oorzaak van zowel geloofsovertuiging als levenswijze – geloofsovertuiging die van invloed is op het leven, levenshouding die de vorm beïnvloedt. Daarom bevat elke geloofsovertuiging wel enige waarheid en is er een verklaring voor elk type gedrag. De misdaden die strafbaar zijn onder de geldende wetgeving of wandaden die veroordeeld worden in een beschaafde samenleving, worden niet gestraft of veroordeeld in een barbaarse samenleving. Kannibalisme is gerechtvaardigd vanuit het standpunt van de wilde, niet vanuit dat van de beschaafde mens. Het doden van vogels en dieren als sport of om te eten vindt rechtvaardiging in de harten van enkelen, niet in de harten van anderen die meer mededogen betonen. Zij die hun evolutie in eigen hand willen nemen moeten daarom in de eerste

plaats hun geloofsovertuiging onderzoeken en ten goede veranderen, voortdurend naar volmaaktheid strevend.

Hierin ligt eveneens de verklaring waarom de stem van het geweten voor verschillende mensen anders klinkt, want wat is per slot van rekening de stem van het geweten? Het is de door eigen inspanning ontworpen wet die vanuit het innerlijk ons gedrag beheerst, in tegenstelling tot de wet die door de overheid is uitgevaardigd of de door de samenleving opgelegde gedragsregels die onze levenswijze van buitenaf bepalen. De door eigen inspanning ontworpen wet van een individu heeft geen invloed op anderen, want iedereen heeft zijn eigen regels, zijn eigen stem van het geweten, die aan het gedrag richting geeft en het beheerst. Daarom hangt de stem van het geweten af van de geloofsovertuiging die voortkomt uit ervaring. De stem van het geweten kan ons zelfs op het verkeerde pad brengen. Dat kan leiden tot geestelijke neergang, tot blunders in ons denken, tot verkeerde beoordelingen, waarvan we ons niet bewust hoeven te zijn. We vergissen ons vanwege onze geloofsovertuiging, die evenwel verruimd kan worden waardoor ons gedrag ten goede veranderd kan worden. De levenshouding maakt het ons mogelijk de kracht of de zwakte, het goede of slechte van onze geloofsovertuiging te peilen.

Zelf-verwerkelijking

Wanneer iemand niet in staat is zijn gedrag te bepalen van binnenuit, doordat hij er geen vaste geloofsovertuiging op nahoudt, dan voorzien krachten van buiten in deze leemte en bepalen zijn leven van buitenaf. Zij die niet zelf richting kunnen geven aan hun leven, laten toe zich te laten leiden door het formalisme en de dogma's van religie, door de getuigenis uit de tweede hand van mensen die aanspraak maken op gezag. Daarom geeft het ontstaan van een innerlijke geloofsovertuiging in de evolutie van een individu blijk van een grote stap voorwaarts; maar hier volgt niet uit dat elke innerlijke geloofsovertuiging volmaakt is. Door de overheid uitgevaardigde wetten

zijn nooit volmaakt tenzij zij gegrondvest zijn op het verheven beginsel overeen te stemmen met de Natuurwet: evenzo geldt dit voor de door eigen inspanning verworven wetten, de geloofsovertuigingen.

Wees er niet te zeker van dat we volgens het "grote ideaal" leven, omdat we de theosofische leringen hebben aanvaard over de mens en zijn bestemming, over de wet van de absolute rechtvaardigheid en dat alles een geestelijke eenheid vormt en omdat we denken dat we ons het ideaal van menselijke volmaaktheid en dienst als *ons* ideaal eigen hebben gemaakt. De meesten van ons hebben meer dan één geloofsovertuiging omdat onze aard twee uitersten bevat, het geestelijke en het stofelijke. Ons denkvermogen en ons hart is tweeledig – onpersoonlijk en persoonlijk; dat is wat ons leven zo ingewikkeld maakt. We kunnen niet gelijktijdig in twee richtingen lopen. Of het Zelf van de Geest of het zelf van de stof moet verdwijnen. Besluit daarom wat je werkelijk voor jezelf wilt. Wat willen we doen of zijn, waardoor we ons gefrustreerd voelen als wij erin falen? Als we het juiste antwoord op deze vraag vinden, zullen we weten wat onze geloofsovertuiging is.

Harmonie met het Goddelijke

Logisch denken en onderzoek openbaren dat alle wetten en alle geloofsovertuigingen onvolmaakt zijn en daarom min of meer incorrect tenzij zij in volstreekte harmonie zijn met het goddelijke innerlijke licht, het hogere Zelf, gekenmerkt als de eeuwige, onophoudelijke beweging – de Wet. We moeten ernaar streven een voorbeeld te nemen aan het goddelijk plan – op een verstandelijke, weloverwogen en onbaatzuchtige wijze – maar als we een geloofsovertuiging formuleren die niet in harmonie is met het goddelijk plan en de goddelijke wet, dan zullen we zeker op de één of andere manier geconfronteerd worden met teleurstelling.

Theosophical Movement,
januari 2000
Vertaling: Ton van Beek

Het bewust ervaren van het leven

– Einar Adalsteinson

‘Bewustzijn’ en ‘gewaar zijn’ zijn woorden die we veel gebruiken, vaak zonder ons te realiseren wat ze werkelijk betekenen. We hebben het over bewust zijn, over wakker of gewaar zijn en voor de meesten van ons betekenen deze woorden een wisselwerking tussen de uiterlijke zintuigen en het denkvermogen.

De heer Adalsteinson was tijdens zijn leven Algemeen Secretaris van de TS in IJsland.

In spirituele leringen stuiten we soms op het begrip ‘zuiver bewustzijn’ of ‘helder gewaar zijn’, wat op een veel grotere en helderdere ervaring duidt dan die in ons gewone dagelijkse bewustzijnstoestand bestaat.

Aandacht is het *oog* van gewaar zijn en wordt door de wil gericht. Door te mediteren krijgt men meer controle over de aandacht en sterkt men de teugels van de wil – die in feite gedurende het hele bestaan onveranderlijk blijft – en bevrijdt men zich tegelijkertijd van de boeien van begeerte die we vaak ten onrechte met wil verwarren. Met aandacht kan men aan het gehele gemanifesteerde van het leven en de vormen raken, waarvan de meesten van ons zich maar minimaal bewust zijn.

Een ander woord dat we veelvuldig gebruiken is ‘leven’. Er is ons geleerd dat de gemanifesteerde wereld, alles wat we kunnen kennen door onze aandacht erop te richten, in twee delen kan worden gesplitst – leven en vorm.

We weten allemaal wat vorm is. Dat wat we zien, horen, voelen, ruiken en proeven, wordt waargenomen met behulp van de zintuigen. En verder zijn de meeste van onze denkprocessen, zoals onze ideeën, woorden en herinneringen van vormelijke

aard. Verreweg het grootste deel van onze ervaringen staat in verband met de vorm-zijde van het bestaan.

Overall is Leven

Maar wat is dan leven? Er bestaat geen gemakkelijk antwoord op, want het antwoord komt in de vorm van een woord. Leven is niet een vorm, maar het antwoord komt in woorden en woorden zijn vormen. Hoe dan ook zou ik in de volgende bladzijden met woorden willen proberen het begrip 'leven' te gaan verkennen.

Leven is geen zeldzaamheid. Leven is overall. Elke kubieke centimeter van de ruimte is doordrongen van leven. Het zou moeilijk zijn een plekje te vinden waar geen leven is. Maar het gaat er ons om ons *bewust* te zijn van dat leven, het direct te ervaren met een diep en dynamisch gevoel voor elk levend ding; het *leven zelf* aan te raken – want leven is Eén.

Laten we eerst eens gaan inventariseren hoe we het leven beschouwen, hoe we erover denken en het in verband brengen met het gebied dat deze mysterieuze kracht bezit. Wat volgt is geen volledige beschrijving, maar meer een aantal punten ter overdenking.

Over menselijke wreedheid

Een aantal jaren geleden werd er veel geschreven over het genadeloos doden van zeehondjes door jagers, in het bijzonder over de gruwelijke wijze waarop de pups geslagen en levend gevild werden en hoe de ontvelde lichaampjes werden achtergelaten om op het ijs te sterven. Dit gebeurde allemaal voor de ogen van de moeder, die in het beste geval tot op veilige afstand was gevluht terwijl het gebeurde.

Men zou het kunnen doen voorkomen alsof dit maar één kant van de zaak is, of misschien een van de vele kanten, dat het onnodig emotioneel benaderd wordt ten koste van de rationaliteit. We moeten zulke meningen serieus in overweging nemen, zonder ze te snel te laten gaan en de dingen vanuit verschillende gezichtspunten bezien, voordat we dergelijk gedrag en degenen die dit vertonen veroordelen.

Waarom gebeuren er zulke dingen? Zijn zeehondenjagers een groep genadeloze wilden of alleen maar gewone mensen die vechten voor het levensonderhoud van henzelf en hun families? En zijn degenen die hun loon betalen schuldig of onschuldig? Hoe staat het met de verkoper van zeehondenhuiden en de bonthandelaar en de dure dames in mantels van zeehondenbont? Vindt men het misschien ook wel een klein beetje 'cool' om een bontjas te hebben? Zijn zeehondenmantels een noodzaak of een artistiek luxe artikel? Als ze niet nodig zijn, wat voor soort ijdelheid is dan verantwoordelijk voor het doden en waarop berust die ijdelheid dan?

Doden – een manier van leven

Ik heb dit voorbeeld genomen omdat het lang genoeg geleden is om de doelloosheid van deze activiteit in te zien. Maar toch moeten we ons bewust zijn van het gevaar om te oordelen. Er zijn mensen die in harmonie met de Natuur leven hoewel ze toch voor hun levensonderhoud bijna geheel afhankelijk zijn van de jacht op zeehonden. We moeten ons bewust zijn van de omstandigheden die tot dit gedrag leiden en tot de wortel van het probleem komen voordat we trachten die wortels op te graven.

Elk menselijk gedrag is gestoeld op waarden. We moeten naar die waarde kijken en minder naar de persoon die het betreft. En we moeten ook nauwkeuriger naar onszelf kijken. Misschien staat dit voorbeeld wat te ver van ons af – tenslotte is een bontjas voor de meesten van ons niet iets normaals.

Maar is het dan beschaafder om dieren en masse in slachterijen te doden? In de meeste zogenaamd beschaafde landen is vlees de voornaamste voedselbron. Het doden van dieren is zelfs een sport, een dure en edele sport volgens sommige normen!

Wat moeten we eraan doen, u en ik? Moeten we erop uit gaan en strijden voor de afschaffing van veeteelt en visserij? Moeten we stoppen met het eten van vlees en vis? Op die manier laten we in ieder geval niet anderen voor ons doden. We zou-

den minstens kunnen proberen het louter doden voor het plezier te stoppen.

Maar hoe gedragen we ons, afgezien van voedsel en kleding, ten opzichte van het dierenrijk? Waarschijnlijk denken de meesten van ons niet vaak aan dieren in het algemeen. Er is nauwelijks ruimte voor hen in de mensenmaatschappij. Weinig stadsbewoners hebben dagelijks met dieren te maken. Misschien hebben we huisdieren, maar dat is een persoonlijke, individueel en emotioneel afhankelijke band van eigendom, geen dierenliefde in het algemeen. En we ontmoeten van tijd tot tijd de kleinere soorten, die volgens menselijke normen het meest van ons verschillen, namelijk de muggen en vliegen; maar zien we die eigenlijk wel als levende wezens?

Sta je vaak stil bij en kijk je naar het leven van een vlieg? Ontdek je een grote verbondenheid en mededogen met deze kleine gezellen op onze levensweg, zodat je voelt dat je met hen verbonden bent? Heb je de houding van medelijden en nederigheid ooit bewonderd die in de zin 'geen vlieg kwaad doen' tot uitdrukking wordt gebracht? Of ben jij de man of vrouw met de spuitbus, klaar om je territorium te verdedigen tegen alles wat te dichtbij komt? Is de worm een levend wezen voor je of zie je hem alleen maar als aas? In de Oosterse leer van karma, de wet van oorzaak en gevolg, wordt gesteld dat ziekten altijd de mens zullen vergezellen zolang hij doorgaat met het mishandelen en doden van dieren voor zijn plezier of voor zijn levensonderhoud. Onze beschaving schijnt een vaste weg te volgen. En je moet wel haast denken dat we robotachtige monsters zullen zijn geworden tegen de tijd dat we het einde van de weg hebben bereikt, tenzij we stoppen en het leven trachten terug te vinden en het gaan koesteren en verzorgen, voordat alles verpletterd is onder beton en asfalt.

Ik denk niet alleen maar aan het milieu. God zij dank zijn er vele mensen die zich hebben gerealiseerd hoe onze cultuur een kankergezwell in het lichaam van de Natuur aan het worden is. Ik denk aan het as-

falt in ons denken, de betonnen hoofdweg van de op voordeel beluste gekte in onszelf, die onafgebroken rondjes draait met geen ander doel dan om boven anderen uit te steken. Het is deze schizofrene competitie-strijd die bijna elk menselijk gevoel lijkt te hebben verpletterd. Door het leven rondom ons te verwaarlozen, houden we op om de nabijheid ervan te voelen, verliezen we de ervaring van liefde en mededogen. We zijn egocentrisch geworden en altijd maar bezig om aan onze wensen en verlangens te voldoen. We praten over genieten van het leven, maar is het werkelijk zo fijn om steeds meer te hebben en in weelde te baden? Betekent het geluk om belangrijk te zijn, om te kunnen zeggen 'kijk eens naar mij, ik heb het echt gemaakt in mijn leven'?

Het is onze taak om een manier te vinden om ons innerlijk leven te herstellen als een levende harmonie, omdat dat de enige manier is om evenwicht te brengen in de maatschappij waartoe we behoren.

We gaan maar door met het bevredigen van onze begeerten, ondanks het feit dat we telkens weer hebben ervaren hoe tijdelijk de vreugde daarvan is en hoe het meer begeerte oproept. Zijn we niet bezig alleen maar illusies na te jagen? Proberen we onze honger niet te stillen met verkeerde waarden, die alleen maar nog meer honger brengen?

Wat moeten we dan doen? Hoe kunnen we veranderen om tot een meer wezenlijk leven te komen? We moeten langzamerhand wel weten dat er geen toverformule bestaat, maar ook dat er een weg is. Het is mogelijk, als onze wil maar van het goede soort is.

Natuurlijk kunnen we niet van onze beschaving wegelopen naar een leven zoals bijvoorbeeld de Amerikaanse Indianen en de Eskimo's dit leidden voordat de beschaving hun territorium binnenviel. De be-

schaving, met al zijn mechanische monsters is onze leerschool en we moeten leren om daarmee te leven. Maar het is onze taak om een manier te vinden om ons innerlijk leven te herstellen als een levende harmonie, omdat dat de enige manier is om evenwicht te brengen in de maatschappij waartoe we behoren. De maatschappij is het resultaat van haar burgers en niet andersom.

Zinloze over-gevoeligheid

We proberen altijd om op gevoelige en redelijke wijze naar de dingen te kijken, maar wanneer het erop aankomt om je leven te leven, zijn de meesten van ons geneigd een emotionele houding aan te nemen over dat wat het leven inhoudt. Waarom worden in onze maatschappij de emoties en gevoelens dan lager gewaardeerd dan het verstand? Komt dat doordat het verstand beter past bij de materiële kant van de dingen, terwijl gevoelens beter bij het leven zelf passen? Staan we, wanneer we het leven ervaren, er niet dichterbij en voelen we ons er niet meer bij betrokken dan wanneer we eraan denken? Hangt al het contact met het leven niet af van de fijnzinnigheid van de bijbehorende gevoelens?

Is het verstandig om van dieren te houden? Of om stil te staan in de natuur en te voelen hoe het leven erin trilt, luisterend naar de vogels, kijkend naar het gras dat zachtjes in de wind wuift? Is muziek bijvoorbeeld niet een levenservaring? Met je verstand en je denken naar muziek luisteren is niet de manier. Natuurlijk kunnen we muziek verklaren met behulp van muziektheorie en haar wetenschappelijk onderzoeken met moderne technologieën. We kunnen haar ontleden en tot de kern terugbrengen en tot een wiskundige functie herleiden zoals op de laserdisk van nu wordt gedaan. Maar dat zal ons allemaal niet helpen om werkelijk de muziek te bevatten. We moeten sensitief luisteren om haar te voelen. We kunnen zelfs dagenlang geboeid luisteren naar de effecten ervan. Er is geen uitleg nodig om van muziek te genieten. In tegendeel, een verklaring ver-

stoort meestal de ervaring. Toch kunnen we, net zoals we ons kunnen trainen in sensitiviteit voor muziek, op dezelfde wijze onze gevoeligheid voor het leven trainen. Wat nodig is, is de wil en een open en ontvankelijk denkvermogen.

Innerlijk mededogen

We zijn allen op zoek naar geluk, maar hoe verkeerd is het om dit te doen door anderen aan ons ondergeschikt te maken of te proberen het grootste stuk van de koek te krijgen zonder aan een ander te denken. Is dat niet onze normale en geaccepteerde manier van doen? En is dat niet juist wat we sensitief noemen in onze moderne maatschappij?

Ik beveel liever het gevoel van mededogen aan, en leg uit wat werkelijk van belang is voor de eenvoudige vreugde van het geven, van delen met anderen; niet de wereldse droombeelden die iedereen lijkt na te jagen en die alleen maar meer leed te weeg brengen, maar het delen van het je bewust zijn van het leven, het begrijpen van liefde, vreugde en verdriet, het voelen van het leven zoals het is, het samen deelnemen aan het leven, zonder het te willen veranderen of te verklaren, alleen maar het samen beleven. Dat zijn ware geschenken.

Je hoeft niet meteen een heilige te worden. Maar het is de moeite waard om te trachten een broeder te zijn, om het leed van anderen te voelen en hun vreugde, om te proberen met je hart te begrijpen, en de intellectuele arrogantie, die ons van elkaar scheidt zoals gevangensmuren dat doen, af te breken. We moeten over de muren die ons isoleren van het leven en van het universele bestaan, waarvan we deel uit maken, heen klimmen. We moeten proberen een helderder beeld te krijgen van het leven om ons heen.

Iets onbeweeglijks

Ik wil met jullie graag de ervaring delen van het gevoel dat mij soms overvalt tijdens het zorgelijke bestaan van alledag. Het is een uiterst subtiel gevoel, maar toch krachtig en standvastig, alsof het gegrond-

vest is in de diepe wortel van het bestaan zelf. Soms, in het bijzonder als het leven erg moeilijk is, kan ik het als een sterke rots voelen, iets wat nooit wijkt, zelfs als al het andere in het leven uiteen lijkt te vallen. Wat er ook in de uiterlijke wereld gebeurt, ik kan me daar veilig bij voelen. Telkens als ik me naar binnen keer en het tegenkom, is het een nieuwe ervaring, een nieuw begrijpen, een nieuwe kijk op de uiterlijke wereld. Ik ontdek dat het oude, versleten intellect – het droomkasteel van het verstand – niet altijd zo goed past bij dit nieuwe licht op de dingen.

Dit is een nogal bijzondere gemoedstoestand, vol paradoxen, maar wel in harmonie. Alles is zoals het hoort te zijn, zelfs de ellende die je nu, zowel innerlijk als uiterlijk, zo helder kunt waarnemen. Je hebt vertrouwen in het leven en dat maakt het mogelijk om zorgen en verdriet te kunnen verdragen; en tegelijkertijd ben je je bewust van de totale onzekerheid van de uiterlijke leefomstandigheden. Het leven wordt kostbaar. Ieder moment brengt een nieuwe behoefte, een nieuwe gelegenheid. Je voelt een onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid voor elke handeling, elke beslissing en voor alles wat je ongedaan laat. Maar tegelijkertijd kom je, helderder dan ooit, je eigen zwakheid tegen, je onwetendheid – en dat toch zonder een gevoel van schuld. Het is gewoon zoals het is en niet meer dan dat. Je weet dat het leven een leerschool is en je moet die in zijn geheel doorlopen en leren je fouten te accepteren en het altijd weer opnieuw proberen.

Je weet dat je vertrouwen in je medemensen moet hebben, zelfs als ze dat vertrouwen soms beschamen. Je moet in staat zijn om zowel teleurstellingen en onrecht te verdragen als voorspoed en lof met gelijkmoedigheid te accepteren. Hoogmoed is, zoals gezegd wordt, het laatste obstakel op de weg naar de hemel; je moet, zonder een spoor van eigenbelang, zogeheten spirituele vooruitgang kunnen maken.

Je weet dat al je handelingen in dienst van anderen zouden moeten staan, niet bewust of weloverwogen, maar voortkomend uit een natuurlijke bron, een gave aan het

leven zelf. Je weet ergens diep van binnen dat, als er geen hunkering of begeerte is, alles wat je nodig hebt vanzelf naar je toekomt – niet in overvloedige mate die hebberigheid zou opwekken, ook niet bij toeval dat je wel het gevoel zou geven dat verlangens zinloos zijn – maar met een houding die maakt dat wensen overbodig zijn en de vervulling ervan belachelijk doet lijken. Het onderscheid tussen ‘goed’ en ‘kwaad’ verliest geleidelijk aan zijn betekenis. Het verschil tussen leed en vreugde wordt onbelangrijk. Alles heeft zijn betekenis. Het enige dat je hoeft te doen is deze betekenis op te volgen, alleen maar deze betekenis te dienen.

Alles heeft zijn plaats

Jij bent niet het middelpunt van het heelal, het enige wat ertoe doet. Uiterlijk blijft de omgeving onveranderd. Planten, dieren, gebouwen en de Natuur zelf hebben alle hun eigen plaats. Maar er is een geweldige verandering gekomen in de manier waarop je de dingen bekijkt. Je aandacht is helder omdat je de dingen niet meer op hun waarde beoordeelt. Er bestaat geen ‘dit wil ik hebben, dit vind ik fijn, dit is goed of dit is lelijk’. Alles is puur, helder en duidelijk. Wellicht vergeet je jezelf wanneer je naar een vlieg kijkt, of naar een schilderij dat je nooit eerder hebt opgemerkt. Je bent je bewust van een verandering in je manier van waarnemen. Ideeën en emoties zijn vervangen door een stroom van gevoelsindrukken, en van ervaringen die door je heen komen en eerder reinigend werken dan dat ze iets achterlaten. Je ziet, hoort en voelt indrukken van alle kanten, maar niet in stukken en brokken zoals vroeger. Je voelt met je hele lichaam en het lijkt of alle zintuigen samensmelten tot één zintuig, een geweldige gewaarwording.

En als je ernaar op zoek bent, waar is dan die scheiding tussen jou en al het andere? Waar is die vermeende grens tussen bewustzijn en leven?

Uit: The Theosophist, april 2001
Vertaling: Corrie Blaak

Hoor de melodie

– Beverley Champion

De meesten van ons kunnen zich de Walt Disneyfilm ‘Sneeuwitje en de zeven dwergen’ wel herinneren. Wanneer we dat verhaal vanuit een theosofisch perspectief bekijken, zien we dat er zeven dwergen waren – aangezien zeven het magische getal is – en beseffen we dat hun individuele namen de schommelingen van onze menselijke persoonlijkheden weergeven die wij dagelijks ervaren. Kunt u zich hun namen herinneren?

Dan komen we bij de centrale figuur van de film, het lieve, onschuldige meisje, Sneeuwitje, waarbij juist haar naam zuiverheid impliceert en een spirituelere staat aangeeft dan de onvoorspelbare persoonlijkheid. De film bevatte ook vele andere elementen die wij tegenkomen in de reis van de mens, zelfs de duisterder situaties. De verleiding met de heerlijke rode appel, de ijdelheid en de afgunst zoals afgeschilderd in het karakter van de boze koningin, het voorgenomen verraad tegen Sneeuwitje, enzovoorts. Maar zoals in alle echte mythen triomferen de heldin en de held uiteindelijk. Het vertellen van verhalen is altijd gebruikt om de reis van de mens te verhelderen en te verklaren.

Er is een zinsnede die theosofen zeer vaak lijken te gebruiken en die is ‘de onderlinge verbondenheid van alle leven’. Dit concept benadrukt de overduidelijke noodzaak van harmonieuze relaties tussen de schijnbaar afgescheiden vormen van het Ene Leven of het Ene Levenslied. In een aanhaling van Eliphas Levi vermelden *De Mahatma Brieven*: ‘Onze zielen vormen als het ware de muziek waarvan onze lichamen de instrumenten zijn, maar zij kan zich niet laten horen zonder een materiële intermediair.’

Wij horen de bewering dat de ziel de zanger is, die de muziek creëert waardoor onze verscheidene lichamen resoneren in een bepaalde incarnatie. Bovendien dat de ziel haar behoeften kent en daarom de componenten gekozen heeft van de persoonlijkheid die haar instrument is, in overeenstemming met die noden. HPB schreef (*Collected Writings, vol.3, p.434*): ‘het is het spirituele Zelf dat de toon van het hele leven van een mens bepaalt, en bovendien is het de menselijke stem alleen die ten grondslag ligt aan de melodie van dat leven, of de tonen nu zoet of schrill zijn, harmonieus of wild.’

Het horen van de melodie die de ziel zingt is slechts het begin van de oefening. De opdracht schijnt te zijn het leren spelen van het lied op, of door middel van, het instrument van de ziel, de persoonlijkheid.

Mevrouw Beverley Champion is nationaal voorzitter van de Australische Sectie van de TS.

En daar zit hem de kneep! Om HPB weer aan te halen:

‘De menselijke persoonlijkheid is de meest grillige, onzekere en variabele van alle instrumenten, die meer dan enig ander, constant stemmen vereist.’

Het leren spelen van de muziek die de ziel zingt houdt het echt horen in van diens melodie. Dit vraagt van ons dat wij de bepaalde ervaring waar wij doorheen gaan op enig willekeurig moment, of dat nu leuk is of niet, verstaan en waarlijk begrijpen. Het betekent volkomen aanwezig zijn op dat ogenblik, met een verhoogd bewustzijn, door observatie en aandacht, waarbij wij de ervaring zonder oordelen geabsorbeerd en zo mogelijk geabsolveerd laten worden. Op deze wijze dragen wij geen extra bagage van wanklank over naar de volgende ervaring. Het nieuwe moment brengt haar eigen omstandigheden, haar eigen toon die wij moeten horen en door ingespannen luisteren naar de boodschap of de melodie worden wij dan geleid bij het omgaan met onze dagelijkse ervaringen op een meer nobele, mededogende en bovenal harmonieuze manier.

In zijn opstel over Spirituele Wetten suggereert Emerson: ‘Totdat wij erin slagen om een communicatie tot stand te brengen tussen onszelf en anderen in onze proportie en formaat, hebben wij onze roeping nog niet gevonden.’ Met andere woorden, dan spelen wij nog niet ons unieke lied in de hele levenssymfonie. Maar voor stervelingen in de 21e eeuw is het vaak moeilijk om de melodie te horen terwijl wij zo bezig blijven met de liedtekst. Om echt de resonantie te horen die geproduceerd wordt door onze eigen gedachten en dienovereenkomstige spraak en handeling, moeten wij begrijpen dat wij voortdurend de toon of kwaliteit van ons leven en onze relaties schrijven en herschrijven. Wij moeten er zeker van zijn dat deze toon of noot in overeenstemming is met het lied van onze ziel. Het waarlijk horen van de muziek van onze ziel betekent het horen van de stem van de stilte.

Wanneer wij in staat zijn mentaal onderscheid te maken tussen de geluiden van de beschaving die zich voortdurend aan ons opdringen en het levenslied dat voortdurend gezongen wordt, kunnen wij bewust in gemeenschap verkeren met de natuur.

Het waarlijk horen van de muziek van onze ziel betekent het horen van de stem van de stilte.

Dit vraagt van ons dat wij het vermogen om met volle aandacht te luisteren naar de unieke aria die geboden wordt door een enkele vogel, verder ontwikkelen; dat wij niet alleen in staat zijn de wind in ons gezicht te voelen, maar ook de beweging van de verkoelende luchtstroom te horen. De handelingen van luisteren en horen zijn onderling afhankelijk. Als we de tijd nemen om de eerste tedere groene blaadjes, die het begin van nieuw leven aankondigen – een nieuw seizoen – op te merken en te onderzoeken, horen wij in feite de mededeling van de boom dat de tijd van slapen weer voorbij is en dat het sap omhoog gestegen is. Door onze handeling van bewustzijn, het opmerken van de schoonheid die ons omringt, horen wij in feite, op dat moment, het levenslied dat de natuur voortdurend aan het zingen is.

Maar milieudeskundigen waarschuwen ons dat het levenslied gevaar loopt verloren te gaan door de angstkreten die voortkomen uit de wouden van de wereld die wij met een noodgang aan het decimeren zijn, en door de kreet van de dieren wier woonplaatsen wij vernietigd hebben. Is de meerderheid van de mensheid deze vitale verbinding met de natuur kwijtgeraakt? Thoreau sprak over onze gezamenlijke relaties met de natuur toen hij zijn fantastische, spirituele ervaring bij het Waldenmeer beschreef:

‘Terwijl ik deze gedachten koesterde in een zacht regentje, voelde ik plotseling zulk zoet en weldadig samenzijn met de natuur, juist in het tikken van de regendruppeltjes, en in

ieder geluid en uitzicht rond mijn huis, een oneindige en onverklaarbare vriendelijkheid, opeens, als een atmosfeer die mij steunde, die de ingebeelde voordelen van menselijke nabijheid onbetekenend maakte. Elk den-nennaaldje zette uit en zwol op van sympathie en werd mijn vriend. Ik werd zo sterk bewust gemaakt van de aanwezigheid van iets dat mij na stond... dat mijn naaste en hu-maanste bloedverwant geen mens was... Ik dacht dat geen enkele plaats mij ooit weer vreemd zou zijn.'

Thoreau legde uit dat hij, na deze spirituele ervaring van gemeenschap en verbondenheid met de natuur, zich nooit meer eenzaam voelde. Zijn ziel was gevoed.

Luisteren is natuurlijk een kunst. In een Quest boek, *The Zen of Listening* (TPH, Wheaton, zie de rubriek Boek en Periodiek in *Theosofia* nummer 3-2001) zegt de auteur Rebecca Shafir dat luisteren een gezonde activiteit is. Studies hebben aangetoond dat de hartslag vertraagt en dat zuurstofconsumptie en bloeddruk vermindert. Dus luisteren is feitelijk goed voor ons en is een van de beste geschenken die wij aan een ander mens kunnen geven! Het is ook een eerste stap naar het bevorderen van begripvol respect en vertrouwen en dit kan weer leiden naar het zich opnieuw verbinden, verzoening en wereldvrede.

Luisteren is goed voor ons en is een van de beste geschenken die wij aan een ander mens kunnen geven!

Maar bedachtzaam luisteren is een van onze meest onderontwikkelde vermogens. De auteur citeert statistieken verschaft door Albert Mehrabian in *Silent Messages* die ons vertelt dat ons gesproken woord slechts ongeveer 7% van de boodschap die wij aan elkaar trachten te communiceren, overbrengt. Veel grotere delen worden op andere manieren overgeëind. Hij suggereert dat 55% van de betekenis wordt overgebracht door onze gebaren en gezichtsuit-

drukkingen, dat 38 % wordt overgebracht door de toon van de stem, de spreksnelheid, het ritme en de nadruk die wij op de woorden leggen. Ook is vastgesteld dat wanneer wij met elkaar praten, we slechts een kans van één op zeventien hebben om begrepen te worden! Als dat zo is, zou dat aangeven dat wij de manier waarop wij met elkaar communiceren wel eens nader mogen bezien.

Een ander Quest boek dat recent verschenen is, is een bloemlezing, *Music – Physician for Times to Come*, samengesteld door Donald Campbell. De uitmuntende bijdragen daarin gaan over muziek als medicijn en er wordt gesuggereerd dat wij kunnen leren hoe de schoonheid van muzikale klanken te gebruiken om onszelf te componeren tot volmaakte harmonie-octaven.

De therapeutische voordelen van muziek, en in het bijzonder het effect op het menselijk lichaam van zingen en ritmisch zingen, zijn overbekend. Zowel Tibetaanse als Gregoriaanse gezangen worden beschreven als 'heilige geluiden' die een diep gevoel van vrede en harmonie produceren. Verder wordt gesuggereerd dat het oor de energie, die zich in een spiraalbaan beweegt vanuit de kosmos, verzamelt en aldus de zanger vitaliteit verschaft. Er wordt geïmpliceerd dat het menselijk ras uiteindelijk de techniek van het luisteren, niet alleen met het oor, maar ook met het hart, de botten en het bloed uiteindelijk zal ontwikkelen en onder de knie krijgen. Onlangs is het harmonische zingen opnieuw geïntroduceerd en er wordt gesuggereerd dat elk lichaam of vorm een concertzaal is, waarin een unieke symfonie voortdurend gespeeld wordt.

Een andere schrijver spreekt over de menselijke behoefte om naar 'juiste muziek' te luisteren. Muziek die een respons oproept die door onze ziel verwelkomd wordt, die onze verbondenheid met de natuur versterkt. De term 'muziek der sferen' zou beschreven kunnen worden als de harmonieuze interactie van alle trillingen tot één akkoord, en het ontdekken van deze harmonie en het zich erop afstemmen is

het resoneren in harmonie met het universum. Dit is het thema van ons congres. Het is echter pijnlijk duidelijk dat tegenwoordig op veel gebieden de mensheid sterk 'disharmonieert' met de natuur.

De manier waarop wij ons leven leven is onze unieke bijdrage tot het universum. Bewust meedoen met ieder individu die een harmonieus leven leeft zal noodzakelijk zijn als alle individuele noten samenklankend gehoord moeten worden, zoals een hele symfonie die opnieuw verbonden is met het ene 'lied van het universum'. De mate waarin wij kunnen beantwoorden aan de harmonie van het 'geheel' staat in rechtstreekse verhouding tot de mate van harmonie die wij ervaren wanneer wij in contact staan met anderen om ons heen. Wij raken iedereen met wie wij in contact komen door onze geheel eigen vorm van poëzie en wij doen dit juist omdat we aanwezig zijn in de wereld. Het is wel genoemd de 'dichtkunst van onze ziel'.

Als mensen kunnen wij kiezen waarover we denken en er wordt wel gezegd dat het hiaat tussen onze gedachten sterkt lijkt op de pauze tussen de noten van een muziekpartituur. Het is de pauze die, wanneer wij erop ingaan en de stilte begrijpen, ons in staat stelt de unieke melodie van de ziel te horen. In dat kleinood, *Licht op het Pad*, lezen wij: 'luister naar het Levenslied', en het commentaar adviseert ons:

'Kijk er naar uit en luister er eerst naar in uw eigen hart. Aanvankelijk zegt u misschien: "Het is er niet; als ik zoek vind ik alleen wanklank." Zoek dieper... Er is een natuurlijke melodie, een obscure bron in elk menselijk hart; zij is misschien verborgen en volkomen afgedekt en tot stille gebracht – maar zij bestaat... Bewaar de melodie die u hoort in uw geheugen. Leer hieruit de les van harmonie.'

Een voormalige president van de TS, N.Sri Ram, schreef in *Thoughts for Aspi-*

rants: 'Wanneer wij in een opperste, niets achterhoudende overgave versmelten en oplossen, wanneer wij tot in ons diepste wezen geroerd zijn door een schoonheidsfantasie, wanneer wij in het hart van een broeder gekeken hebben en onszelf in hem verloren hebben, wanneer goddelijk mededogen ons getransformeerd heeft tot iets anders dan wat wij normaal zijn, dan wordt werkelijk de goddelijke melodie in ons uitgedamd, die op een volmaakte dag in alle volheid zal weerklanken.'

Zoals aan het begin van een schepping, het 'ene' tot het 'vele' wordt, zo zal aan het einde het 'vele' weer het 'ene' worden. Maar zoals Darrel Reaney het beschrijft in *Music of the Mind*:

'Het ene leven aan het einde is niet hetzelfde ene als aan het begin... het is veel rijker omdat het alle gevarieerde noten van het scheppingskoor samentrekt tot 'een lied', waarbij het proces van menselijke evolutie een geweven veelkleurig gewaad vormt, terwijl het een symfonie speelt waar er vroeger slechts een melodie geweest was.'

De wanklank in onze hedendaagse wereld is gemaakt door mensenhand, maar wij zijn nog maar leerlingen in het leerproces om volledig mens te worden. Als leden van de Theosofische Vereniging is ons opgedragen te trachten de horizon van de mensheid te verbreden, het begrip aan te moedigen dat de enige manier voorwaarts naar een betere wereld is door een praktische en regenererende broederschap, waarbij onze vooroordelen stap voor stap overwonnen worden.

Het horen van de melodie is het transformeren van wanklank tot harmonie. Dan zullen wij weten dat wij het 'licht' zijn in het 'geluid', en het 'geluid' in het 'licht'.

Uit: *The Theosophist*, mei 2001
Vert. A.M.I.

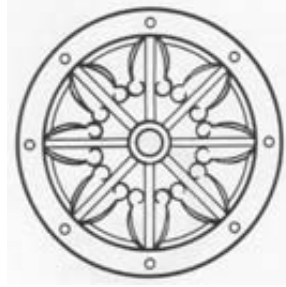
Theosofie en Wetenschap

De weg die we te gaan hebben

– H. Murdoch

Het voornaamste doel van HPB was wetenschap, religie en filosofie te doen samsmelten, zoals blijkt uit de ondertitel van *De Geheime Leer*. Dit doel vindt men bovendien exact terug in het tweede Doeleinde van de Society. Ik raakte geïnteresseerd in de zeer actieve Science Group van het Theosophical Research Centre in London tegen de tijd dat in 1957 begonnen werd met het uitgeven van het Science Group Journal. Al heel lang voor ik astrofysicus was, werd mijn belangstelling gewekt voor de oorsprong en de evolutie van het heelal, zoals dit geschetst wordt in de Proloog en de oude Stanza's van *De Geheime Leer*, en ik zag hierin een overeenkomst met moderne wetenschappelijke denkbeelden.

Dr. Murdoch is gepensioneerd en bekleedde een leidinggevende academische functie bij de vakgroep Astrofysica aan de Universiteit van Sydney.

In *De Geheime Leer* bespreken we het ontstaan van een afzonderlijke manifestatie van het heelal. De wetenschap was een tijdlang geïnteresseerd in een trillend heelal, in overeenstemming met het Hindoe concept van ‘de dagen en nachten van Brahmâ’. De eerste stanza spreekt heel beeldend over de toestand voor de dageraad van het heelal met uiteenzettingen zoals ‘tijd was niet’ en ‘niets was’. De taal is poëtisch en er is ruimte voor verschillende interpretaties met betrekking tot wetenschappelijke concepten. Er bestaat bovendien een aanzienlijk probleem bij de poging de uiteenzettingen van Blavatsky over het ‘heelal’ met behulp van hedendaagse wetenschappelijke begrippen te interpreteren, aangezien in haar tijd al wat bekend was over het heelal, de sterren en de toenmalige raadselachtige ‘nevelvlek’ waren. Het bestaan van melkwegstelsels was onbekend. Vandaar dat men geen kennis had van de Melkweg temidden van talloze andere melkwegstelsels. Dat vormt een probleem in het begrijpen van al haar uiteenzettingen over het heelal. Wanneer men hier van uitgaat is het niettemin opmerkelijk dat de oude stanza's ons zo aanspreken.

Blavatsky spreekt van het uitzetten en samentrekken van ruimte, ofschoon ver-

schillende mededelingen over dit thema tegenstrijdig zijn. In de Proloog spreekt ze duidelijk over het uitzetten van de universele ruimte, lang voordat Einstein dit uit zijn vergelijkingen opmaakte en hij probeerde er een draai aan te geven om dat idee te vermijden. We weten nu dat het Ruimte zelf is die uitzet, zoals naar ik veronderstel Blavatsky beweerde. Anderen, echter, maken uit verscheidene citaten uit *De Geheime Leer* op dat zij het niet in die betekenis bedoelde. Dit is kenmerkend voor een ernstige moeilijkheid als men probeert speciale verbanden met *De Geheime Leer* te leggen. Ieder van ons kan uit relevante passages putten om steun te vinden voor zijn/haar eigen stokpaardjes.

Op één terrein scoort Blavatsky heel goed zonder ruimte voor discussie. Het gaat om haar helder betoog over het ontstaan van het zonnestelsel zoals ook Laplace dat heeft voorgesteld: d.w.z. de geleidelijke rotatie en samentrekking volgens de wet van de zwaartekracht van in een nevelachtige toestand verspreide stof, waaruit de zon en de planeten ontstaan. Ze geeft in feite een heel goede beschrijving van het proces, waarbij ze treffend van de zon en de planeten spreekt als broeders uit één schoot, d.w.z. in wezen gevormd op hetzelfde moment. De veel verbreide wetenschappelijke theorie in haar tijd was dat de planeten uit gloeiend heet materiaal waren gevormd, afgescheiden van een reeds bestaande zon door het toevallig passeren van een ster. Dit werd door Blavatsky onomstotelijk van de hand gewezen, door te zeggen dat de zon de oudere broer van de planeten was en niet hun vader. De theorie over het afscheiden van de zon is lang geleden verlaten en de huidige opvattingen zijn erg nauw verwant aan die van Laplace en Blavatsky.

Er is, hoe dan ook, een ernstig probleem. De planetaire satellieten inclusief onze maan maken ondubbelzinnig deel uit van hetzelfde proces, zoals dit bevestigd is door het onderzoeksprogramma van de maan. Maar ondanks haar heldere uiteenzetting over broers uit één schoot, betoogt Bla-

vatsky dat de maan veel ouder dan de aarde is en tot een vroegere evolutionaire tijdkring behoort. Dit is niet een op zichzelf staand standpunt maar een hoofdthema. Er wordt soms, met enige klem, beweerd dat veel uiteenzettingen in *De Geheime Leer* eerder symbolisch dan letterlijk geïnterpreteerd moeten worden. Dit is een voorbeeld die zo'n interpretatie vraagt, maar hoe moeten we in het algemeen besluiten wat letterlijk of symbolisch moet worden opgevat? Ieder van ons moet proberen zijn/haar intuïtie te gebruiken, ondersteund door de kennis die we hebben.

De Theosophical Society is ontstaan in een tijdperk waarin de materialistische wetenschap de alleenheerschappij had en één van haar doelen was, en is nog steeds, het materialisme te bestrijden.

Het vinden van een antwoord op het wetenschappelijk materialisme is altijd een belangrijke zorg van de Theosophical Society geweest. De Theosophical Society is ontstaan in een tijdperk waarin de materialistische wetenschap de alleenheerschappij had en één van haar doelen was, en is nog steeds, het materialisme te bestrijden. De geleerden zijn zeer bedreven in het ontdekken van de gedetailleerde processen die werkzaam zijn in de materiële wereld, en over het algemeen moet hun werk op deze gebieden, gebaseerd op indrukwekkend bewijsmateriaal, verkregen uit experimenten en waarnemingen, aanvaard worden. Tegenwoordig onderzoeken zij met veel succes de opvattingen over de grondbeginselen van het functioneren van de hersenen en de fysieke stofwisselingsprocessen in het lichaam die het leven zoals we dit kennen mogelijk maken. Dat dit te zijner tijd zal leiden tot het begrijpen van het wezen van bewustzijn valt hoe dan ook te betwijfelen. Op deze vraag wordt door Lester Smith ingegaan in zijn boek

Intelligence Came First. Ik veronderstel dat, als hij tegenwoordig zou schrijven, dan de titel 'Consciousness Came First' geweest zou zijn. De wetenschap maakt ook grote vorderingen in het begrijpen van de genetische code van levende organismen (met inbegrip van die van onszelf) en de stofwisselingsprocessen die door de genen geregeld worden. (Neem er nota van dat Lester Smith bij het schrijven van een herziene tweede uitgave van zijn boek met een bioloog samenwerkte). Maar het is onze taak onder de aandacht te brengen dat de ware aard van het leven de biologische processen in de lichamelijke vormen transcendeert. We moeten de wetenschap waarderen voor dat waartoe zij in staat is en wat zij bereikt, maar ook erkennen dat het materialisme momenteel een subtielere vorm aanneemt dan bij het ontstaan van de Theosophical Society.

We kunnen de aandacht vestigen op die geleerden die de noodzaak inzien boven het materialisme uit te stijgen. Davies en Gribbin zeggen bijvoorbeeld in hun boek *The Matter Myth*:

Veel mensen hebben wetenschappelijke waarden verworpen omdat zij het materialisme beschouwen als een steriele en troesteloze filosofie, die mensen reduceert tot automaten en geen ruimte overlaat voor vrije wil of creativiteit. Deze mensen kunnen moed vatten: het materialisme is dood.

En nog eens:

We leven niet in een kosmisch klokmechaniek, maar in een kosmisch web van krachten en velden, van niet aan plaats gebonden kwantumverbindingen en niet-lineaire creatieve materie.

Kwantumfysicus David Bohm is wellicht verder dan welke wetenschapper ook gegaan in zijn bewering van 'een nieuw begrip van fysieke realiteit, waarin we een onafgebroken geheel van een allesomvattend heelal' als vertrekpunt nemen. Hij beschouwt de doordringende onderlinge verbondenheid van alles in het heelal als de fundamentele werkelijkheid.

Het is goed om op het belang van dergelijke zienswijzen van prominente wetenschappers de nadruk te leggen. Het is echter ook belangrijk dat we niet doorgaan met het geruzie over wetenschappelijke kwesties uit de negentiende eeuw, zoals een allesomvattende oppositie tegen de evolutietheorie van Darwin, die men vaak tegenkomt in theosofische voordrachten. Er heeft na de tijd van Darwin veel vooruitgang plaatsgevonden. Voor Darwin waren genen onbekend, laat staan de structuur van DNA. Het basisconcept van fysieke evolutie dat zich voltrekt door natuurlijke selectie kan niet ontkend worden, evenmin als het belang van onze genetische code. Zoals de vooraanstaande bioloog Richard Lewontin echter benadrukt, vormen genen niet de enige factor die onze blauwdruk bepaalt. Vanaf de prenatale fase spelen de omgeving en onze levenservaring, naast waarschijnlijk toevallige factoren, een belangrijke rol, maar er blijft niettemin veel ruimte voor andere meer subtiele invloeden. Het is ook duidelijk, dat ofschoon eenenige tweelingen veel identieke fysieke kenmerken hebben, zij zeker geen identieke personen zijn, zelfs al zijn zij genetische klonen van elkaar.

Sedert Blavatsky hebben theosofen belangrijke bijdragen geleverd aan het concept van evolutie als een universeel proces over een veel langere tijdschaal dan in het Westen en door geleerden in de negentiende eeuw beseft werd.

Blavatsky introduceerde het concept van geestelijke evolutie van individuele zielen gedurende uitgestrekte tijdperken, tegenover de fysieke evolutie bestudeerd door de wetenschap. We worden in onze opvattingen bevestigd door enkele vooraanstaande biologen zoals Stuart Kauffman, een expert in de hedendaagse complexiteits-theorie. Hij betoogt in zijn boek *At Home in the Universe*, op basis van uitgebreide computerstudies aan het Santa Fe Institute, afdeling voor Complexiteitswetkunde, dat Darwin altijd de natuurlijke tendens tot complexiteit ten dienste stond, die ervoor zorgt dat de blijkbaar willekeu-

rige processen van natuurlijke selectie onherroepelijk leiden tot ontwikkelde bewuste wezens. Zijn leuze is 'We zijn hier niet toevallig maar zijn verwacht'. Kosmoloog Paul Davies herhaalt dit als hij zegt, in navolging van Kauffman, 'We zijn waarlijk voorbestemd hier te zijn'.

De bovenvermelde opvattingen kunnen met zekerheid aanvaard worden als bewijs voor fundamentele theosofische concepten. Theosofische verklaringen in *De Geheime Leer* en elders omtrent de fysieke ontwikkeling van de mensheid als een afzonderlijke schepping, naast die van de mensaap die een afstammeling van de vroege mens met primitieve dieren zou zijn, zijn daarentegen heel wat anders. Zij zijn onmiskenbaar onjuist en in strijd met al het bewijsmateriaal, en wat ondersteund wordt door genetische studies, niettegenstaande de fossiele gegevens onthuld door geologen en antropologen. Het concept van onze fysieke evolutie die het dierenrijk doorloopt is niet langer aanstootgevend zoals in de dagen van Darwin en Blavatsky. Een geheel ander vraagstuk is onze geestelijke ontwikkeling. Aangezien we een nieuwe eeuw naderen, is het belangrijk dat we niet pogen Theosofie in een dogmatische religie te veranderen door vol te houden dat alles in onze heilige literatuur zoals *De Geheime Leer* en de *Mahatma Brieven* onvermijdelijk letterlijk waar moet zijn. We hebben wat dit betreft enkele uitstekende raadgevingen van Annie Besant en ik haal hier enkele passages aan uit haar *Adyar Pamphlet* nummer 36 (1913, 1919).

Een groot gevaar voor ons, zoals HPB zich realiseerde, is het gevaar in een sleur te vervallen, en op die manier verward te geraken in geloofsystemen die velen van ons er van

daag de dag op nahouden... Het is absurd te zeggen dat de bijzondere vorm waarin we op dit moment onze overtuigingen gieten, de vorm is die na ons voor altijd blijft bestaan en geaccepteerd wordt door degenen die ons in tijd navolgen... Niets kan voor een Society, zoals die van ons, meer fataal zijn dan speciale 'geloofsvormen' als waar te bestempelen en deze proberen op te leggen aan degenen die na ons komen, en vervolgens iemand wantrouwend te bekijken die om uitleg vraagt. Als de Society in de toekomst een lang leven beschoren zal zijn, zoals ik geloof, dan moeten we nu bereid zijn, heel eerlijk en oprecht, te erkennen dat onze kennis fragmentarisch en eenzijdig is, vatbaar voor heel grote wijzigingen omdat we meer leren en beter begrijpen.

We zijn evoluerende personen in een grenzeloos heelal. Het ergste dat iemand kan doen is onze onvolmaakte studies opvatten als 'Aldus zei de Heer'. Er zijn in de Theosophical Society geen autoriteiten die absoluut en onfeilbaar zijn.

Toekomstige generaties, wij in nieuwe lichamen zullen de grenzen van het bekende blijven overschrijden, en verder doordringen in het onbekende. We willen niet vleugellam worden door een beroep te doen op onze hedendaagse ontdekkingen die verafgoed worden in geschriften, en evenmin willen wij dat onze opvattingen heilig verklaard worden en als het ware verstarren en zo een hinderpaal vormen voor verdere vooruitgang.

Uit: *The Theosophist*, juni 2001
Vertaling: Ton van Beek

De universele verantwoordelijkheid van het individu

– Professor Samdhong Rinpoche

Ik ga het niet met u hebben over hoge filosofie of religie of over Tibetaanse mystiek, die tegenwoordig makkelijk te verkopen is. Ik zal een aantal van mijn gedachten over moderne dagelijkse menselijke problemen, vooral die problemen die de mensheid ervan weerhouden spiritueel te evolueren, met u delen. De meeste mensen zijn slaven geworden van economische en monetaire overwegingen, en missen de vrijheid om na te denken over hun eigen verantwoordelijkheid en hun eigen vermogen tot handelen om hogere niveaus van evolutie te bereiken. Ofschoon veel woorden die ik gebruik afkomstig zijn uit het boeddhisme, zijn noch boeddhistische leringen noch enige religieuze aangelegenheid het wezenlijke onderwerp van mijn discussie met u. Het gaat gewoon over alledaagse menselijke problemen waarover wij gezamenlijk kunnen nadenken en waarnaar wij onderzoek kunnen doen.

De eerwaarde Samdhong Rinpoche was tot voor kort directeur van het centraal instituut voor Hogere Tibetaanse Studies in Sarnath, Varanasi, en is levenslang lid van de Theosophical Society.

Volgens de boeddhistische traditie manifesteert het universum zich door de collectieve zowel als de individuele karmische kracht van al haar bewuste wezens. Gunstige karmische kracht genereert vormen die in harmonie zijn met het levensproces, en het levende universum schept een niet-levend universum dat daarmee overeenstemt. Deze positieve karmische kracht heeft de macht vormen die niet overeenstemmen met het universum te veranderen in vormen die daarmee wel in harmonie zijn.

Tijdens het ontstaan, de groei en het volwassen leven van een individuele planeet bestaat er cohesie tussen haar levende vormen en haar eigen natuur. Dit wordt genoemd de Gouden Eeuw, of Satya Yuga. Maar na een specifieke tijdsperiode wordt deze positieve karmische kracht geleidelijk minder en wordt een negatieve en non-cohesieve karmische kracht sterker, die conflicten en tegenstellingen schept tussen levende en niet-levende wezens. Deze maakt dat die wezens en de planeet zelf niet langer in disharmonie zijn met het universum, terwijl zij haar in de richting

van verval en volledige vernietiging stuwt. Dit wordt genoemd Kali Yuga, of de Eeuw van Verval.

Vandaag de dag lijdt deze kleine planeet Aarde aan een gebrek aan cohesie die leidt tot conflicten, en haar bewuste wezens zijn onderhevig aan ongekende ellende en angst. Dit is in wezen te wijten aan de collectieve zwarte karmische kracht van levende wezens, die niet erg gemakkelijk te verbeteren of te corrigeren valt. Maar wij kunnen niet wachten op de transformatie van de collectieve karmische kracht van de maatschappij als geheel om de problemen in ons dagelijks leven op te lossen. Dus moeten wij meer gespitst zijn op een individuele dan op een collectieve benadering, om onszelf en de wereld als geheel te regenereren.

De methode van 'uit de stroom stappen' is de enige praktische en haalbare manier voor individuen in de huidige situatie. Wanneer de sterke stroom van een vloedgolf iemand meevoert, is hij misschien niet in staat om deze te stoppen of af te wenden, maar hij heeft wel de vrijheid, de mogelijkheid en misschien de verantwoordelijkheid om naar de kust te zwemmen en dus uit de stroom te stappen. Als een individu dit eenmaal kan doen, kan hij of zij misschien vele anderen helpen en redden. Vandaag de dag moet ieder van ons, individueel, uit de stroom van de moderne beschaving stappen en haar of zijn universele verantwoordelijkheid vervullen. Op deze manier kan ieder individu zichzelf afstemmen op het universum, en kan ook het universum zich op zichzelf afstemmen.

Tegenwoordig lijkt er geen oplossing te zijn voor de talloze problemen die onze aardbol en haar bewuste wezens teisteren. Mahatma Gandhi, de seculiere heilige van India, zei terecht dat onze problemen het rechtstreekse resultaat zijn van de moderne beschaving en haar materialisme en hebzucht. Van de contemporaine denkers en spirituele leiders die ik ontmoet heb, heeft alleen hij de visie en de moed gehad de verwoestende invloed van de moderniteit als geheel openlijk af te keuren.

Een soortgelijk idee werd uitgedrukt in de beroemde woorden van het Amerikaanse Indianenopperhoofd Seattle tot de president van de VS, ongeveer 150 jaar geleden. Zijn toespraak, een klassieke literaire tekst, en het boekje uit 1909, *Hind Swaraj*, van Mahatma Gandhi, zijn geschreven op een eenvoudige maar diepgaande wijze, waarbij het beestje bij zijn naam genoemd wordt en de hedendaagse menselijke tragedie en de oorzaken ervan, alsook de remedies ertegen, gediagnosticeerd worden.

De huidige wereld staat voor vijf grote uitdagingen:

- Ongebreidelde toename van de menselijke populatie, vooral in de zogenaamde derde wereldlanden.
- De steeds toenemende economische ongelijkheid tussen rijk en arm.
- Geweld en marteling, oorlogen en vrees voor oorlog, vele vormen van terreur, steeds verder escalerend gebruik van wapens voor massavernietiging en de naweeën van oorlogen.
- Milieuafbraak, zoals het broeikas-effect, beschadiging van de ozonlaag en voortdurend toenemende schaarste aan schone lucht en water, die fundamenteel noodzakelijk zijn om levenssystemen in stand te houden.
- Tenslotte culturele en religieuze intolerantie. Religie, die de bron van redding en geluk zou moeten zijn, wordt tot een bron van conflict en verdeeldheid gemaakt.

Iedereen weet van deze problemen, omdat wij ze elke dag van ons leven ervaren. Elk van deze problemen is een uitdaging die de vrede, het geluk en het welzijn van levende wezens bedreigt, hetgeen kan leiden tot de totale vernietiging van die levende wezens, en van de aarde. Elke uitdaging heeft diverse onderling verbonden facetten. Zoals al eerder vermeld zou de ultieme oorzaak van deze problemen kunnen zijn de collectieve en individuele negatieve karmische krachten; maar het is de

zgn. moderne, ultramoderne en postmoderne beschaving of, nauwkeuriger gezegd, non-beschaving, gebaseerd op wetenschap en technologie, die de onmiddellijke voorwaarden schept welke het makkelijker maken voor de uiteindelijke oorzaak om ten volle de gevolgen ervan teweeg te brengen.

De ontwikkeling van de moderne wetenschap en technologie heeft een beperkt deel van de mensheid twee verschrikkelijke vermogens zonder precedent verschaft.

Deze vermogens zijn:

- Een productie van overbodige handelsartikelen die uitstijgt boven de werkelijke behoeften van de mensen; en
- Het monopolie over die productie in de vorm van kapitaal of zogenaamde technologische kennis.

Deze twee vermogens hebben de weg bereid voor enkelen om weelde te vergaren en de natuur en levende wezens zonder onderscheid en voortdurend uit te buiten. Een paar niet-verlichte, machtshongerige individuen beschikt over die vermogens, en trekt zich niets aan van politieke ideologie en sociale systemen. Het vergaren van rijkdom door deze enkelingen is gemakkelijker geworden en het natuurlijke proces van gelijke verdeling op basis van iemands eigen vermogen tot produceren is volkomen vernietigd. Mensen zijn langzamerhand afhankelijk geworden van anderen voor allerlei handelsartikelen, waarbij de waardigheid van arbeid en de wil om fysiek werk te doen niet langer voorop staan of als waardevol gezien worden. Geïndustrialiseerde massaproductie van handelsartikelen behoeft consumenten en bevordering van marktwerking is de logische consequentie hiervan.

Geslepen producenten vinden het handig om de negatieve emoties van de mensheid uit te buiten ten eigen bate – emoties zoals het verlangen naar fysieke gemakken, de aantrekkelijkheid van de hersenschim van vrije tijd en het zich willen onttrekken aan lichamelijke arbeid, die rechtstreekse manifestaties zijn van gehechtheid (*raga*) en hunkering (*trshna*). De basis voor ein-

deloze vermenigvuldiging van gehechtheden en begeerten is het moderne onderwijs en de moderne sociale structuur die mensen indoctrineert om te wedijveren vanaf hun vroege kindertijd en die haat (*dvesha*) in allerlei vormen genereert. Wedijver betekent, op zijn best, mededinger zijn tussen anderen en, op zijn slechtst, een vijand zijn van alle anderen. Bijvoorbeeld, alle leerlingen in een schoolklas worden mededingers en elk van hen moet wel verlangen naar de nederlaag van de rest. Dit wordt ‘gezonde wedijver’ genoemd! In het liberale economische systeem wordt vaak gezegd dat ‘Vrije en eerlijke competitie de basis is van een goede economie’, wat op zichzelf een innerlijke tegenspraak aangeeft.

Competitie betekent eenvoudig *de overwinning van het zelf over anderen*, en dat is niets anders dan egoïsme en gebrek aan respect voor anderen. Vandaar dat geen enkele competitie vrij of eerlijk kan zijn. Vanuit het Boeddhistische perspectief is competitie immoreel en is zij één van de ergst mogelijke vormen van menselijk gedrag. Om eerlijk te kunnen zijn, zou gelijkheid de eerste doelstelling moeten zijn, omdat niemand strijdt voor zijn eigen nederlaag of om anderen te laten winnen.

Het uitbuiten van begeerte, gehechtheid en haat is heel gemakkelijk, omdat wij onder de invloed van onwetendheid verkeren. De producenten van verbruiksgoederen buiten niet alleen onze negatieve emoties uit, zoals verlangen, hunkering en haat maar ze beroven ons ook volledig van wijsheid en onderscheidingsvermogen, of *vi-veka*. In de huidige wereld zijn de mensen het vermogen kwijtgeraakt om onderscheid te maken tussen wat wel en niet hun echte behoeften zijn; tussen welke dingen goed zijn en welke niet. Wat zogenaamd goed is voor ons wordt bepaald door de producenten en zij vertellen ons wat onze noden zijn – en ook dat gaat ten koste van onszelf. In de moderne terminologie is dit een schending van ons recht op zelfbeschikking. Iedereen zou vrij moeten zijn om zelf te bepalen wat zijn echte behoeften zijn, en wat overbodig is. Maar dat recht is ons ont-

nomen. Ons wordt wijsgemaakt dat we twaalf paar schoenen nodig hebben en zestien pakken om ons te kunnen bewegen in de huidige maatschappij en onze sociale status op te houden.

Als iemand rijkdom vergaart voor node-loze consumptie, moet dat noodzakelijkerwijs ten koste gaan van het aandeel van anderen; hij is niet minder dan een gewone dief. Het is onmogelijk voor zo iemand om een juiste levenswijze te beoefenen. Als men niet in staat is rijkdom te vergaren, volgens moderne maatstaven, kan men geen 'waardig leven' leiden. Zo iemand wordt ingeschaald bij degenen die onder de armoedegrens leven, voor wie meer hulp, meer ontwikkelingsgelden en meer arbeidsmogelijkheden geschapen moeten worden. Dus zijn er meer hulp, meer leningen en meer technische kennis nodig op de voorwaarden die bepaald worden door de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldhandelsorganisatie of de regeringen van zogenaamde ontwikkelde landen. Aldus worden de derde wereldlanden altijd belast met het gewicht van hulp en schulden, wat leidt tot een verlies van politieke en culturele soevereiniteit.

Het moderne economische systeem berooft ons niet alleen van onze wijsheid en ons onderscheidingsvermogen, het ontnemt ons ook ons gevoel van eigenwaarde en zelfrespect. Tegenwoordig zijn de meeste goedopgeleide jonge mensen niet in staat te bedenken hoe zij eigen baas en zelfvoorzienend moeten zijn. Zij zoeken allemaal werk, ze willen medewerkers worden van iemand anders en loonslaven van een aantal kapitalisten. *Alle huidige geopolitieke en socio-culturele systemen worden maar door één enkele factor beheerst en dat is de markteconomie.* De andere politieke en sociale idealen zoals democratie, mensenrechten, culturele diversiteit en gewetensvrijheid zijn alleen maar betekenisloze woorden, gebruikt als franje of als metafoor en, indien nodig, als lippendienst.

Het politieke kolonialisme uit het verleden eindigde doordat mensen die in voorgaande eeuwen onderworpen waren aan

zulke overheersing wakker werden. Tegenwoordig is dit vervangen door economische kolonisatie, die veel gevaarlijker is. Een politieke bezetting kan binnen enkele dagen omvergeworpen worden, maar er zijn verscheidene tientallen jaren of eeuwen nodig om te herstellen van economische overheersing, gesteld dat er een mogelijkheid bestaat om economische vrijheid te herwinnen.

Alle huidige geopolitieke en socio-culturele systemen worden maar door één enkele factor beheerst en dat is de markteconomie.

Daar economische prioriteiten in de huidige tijd al het andere hebben overtroffen, maakt dit het individu egoïstisch, gewelddadig en gespeend van morele en ethische beginselen. Negatieve invloeden zorgen ervoor dat mensen zelfzuchtig worden en gericht op het vergaren van rijkdom. Moderne leefstijlen hebben de spirituele aspiraties van de meeste mensen vernietigd en hen areligieus gemaakt. De essentie van religie is genegeerd, en religie en haar instituten worden misbruikt om egoïsme, haat, intolerantie en conflict te vergroten en te versterken. De meeste mensen denken dat spiritualiteit, moraliteit en ethiek belemmeringen zijn voor ontwikkeling en materiële vooruitgang. Velen zeggen openlijk 'religie is vergif' in termen van vooruitgang. Een kleine minderheid is het misschien niet helemaal eens met het bovenstaande, maar zij zeggen ook deemoedig dat aangezien zij moeten overleven, er geen andere uitweg is dan compromissen sluiten. Bij ontstentenis van wijsheid en moed om het kwade tegen te gaan, is de natuurlijke vraag: 'wat kunnen wij doen?' Dit is een heel belangrijke vraag. Op dit punt herinner ik mij de uitspraak van Tathagatha: 'men is zijn eigen Meester; wie anders kan de Meester zijn?' (*atta hi attano natho, ko hi natho paro siya*).

Mahatma Gandhi's principe van individuele Satyagraha lijkt hierop. Hierdoor geïnspireerd wil ik mensen individueel aanraden uit de materialistische moderne levensstijl te stappen, met zijn excessieve en immorele consumptieentaliteit, en zich bewust te worden van hun individuele verantwoordelijkheid ten opzichte van het universele welzijn. Het macro-universum wordt geconstrueerd door de micro-universums van individuen en wat een individu ook maar doet heeft relevantie voor – en effect op – het universum. Aldus kan, door het zich individueel losmaken van het kwade, een onharmonieus universum zichzelf weer (goed) afstemmen en kan een planeet die niet in harmonie is met het universum zich hiermee weer in harmonie brengen.

Er komen een paar praktische suggesties voort uit het Nobele Achtvoudige Pad van de Boeddha. Dit Pad is niet alleen voor spirituele verheffing, maar ook voor het leven op een rechtschapen manier, waardoor een samenhangende en niet-gewelddadige samenleving geschapen wordt, hetgeen spiritualiteit bevordert. De eerste stap is een juist beeld te hebben van de huidige materialistische en egoïstische maatschappij met al haar tekortkomingen, alsook een visie hoe men zich hiervan los kan maken.

Als het Nobele Achtvoudige Pad in praktijk gebracht wordt, kan men zich losmaken uit het huidige ongezonde systeem van leven en een voorbeeldig leven leiden.

Hierna zou de tweede stap juiste vastbeslotenheid moeten zijn. Men moet een niet-gewelddadige, niet op consumptie gerichte levenswijze beginnen, geleid door zelfcontrole, waarbij men alle beproevingen en ongemakken verdraagt, inclusief fysieke pijn, die zich op die weg kunnen voordoen of die negatieve krachten kunnen veroorzaken.

De derde stap moet zijn: erover spreken zonder angst. De eerste twee stappen be-

treffen het individu. Dit te delen met medemensen betekent dat iemand zijn visie en vastberadenheid communiceert door middel van juist spreken. Wanneer men niet spreekt over de kwalen van onze gewelddadige maatschappij, zou men beschouwd kunnen worden als iemand die daaraan bijdraagt.

De vierde stap betekent de inspanning te verstevigen en te stabiliseren. Luiheid en zorgeloosheid mogen de inspanning tot juist leven niet ontmoedigen, zeker niet in het huidige tijdsgewricht. Juist leven vraagt grote inspanning. Anders kan men gemakkelijk meegesleept worden door kwade krachten.

De vijfde en belangrijkste stap is het juiste levensonderhoud. Dat is zowel de wezenlijke actie van het 'eruit stappen' als ook het feitelijk op zich nemen, individueel gesproken, van universele verantwoordelijkheid. Het is tegenwoordig bijzonder moeilijk juist en onbesmet levensonderhoud na te streven. De praktische leerstelling van Mahatma Gandhi van 'het op zichzelf kunnen bestaan' en de principes van dorpsautarkie zijn in mijn ogen het enige antwoord op de huidige consumentgerichte manier van leven.

De zesde stap is mensen juiste bedachtzaamheid in te prenten. In de huidige wereld zijn geweld en oneerlijkheid de norm. Zonder juist plichtsgevoel kan men in de valkuil van het materialisme vallen zonder het te beseffen. De zevende en achtste stap namelijk, juiste concentratie en juist handelen, zijn ook voortdurend noodzakelijk voor een niet-gewelddadige manier van leven.

In een notendop: als het Nobele Achtvoudige Pad in praktijk gebracht wordt, kan men zich losmaken uit het huidige ongezonde systeem van leven en een voorbeeldig leven leiden. En misschien kunnen wij, op deze manier, als individuen eruit stappen en onze individuele universele verantwoordelijkheid vervullen.

Wij kunnen de volgende suggesties in praktijk brengen om een spiritueel of religieus denkvermogen te krijgen, een transformatie van het denken:

- Wees u bewust van de minpunten van de moderne beschaving als geheel en haar directe, indirecte en gestructureerde gewelddadigheid en haar uitbuitende karakter. Dit is juiste zienswijze.
- Wees vastbesloten om los te blijven staan van deze hebbelijke en egoïstische manier van leven ondanks ongemakken en moeilijkheden. Dit is juiste vastberadenheid.
- Verminder uw behoeften tot het echte minimumniveau en vermijd iedere verspilling van grondstoffen. Mahatma Gandhi zei terecht dat Moeder Aarde in staat is ieders behoeften te bevredigen, maar nooit de hebzucht van een enkel individu. Wij moeten onze behoeften erkennen en de hebzucht negeren.
- Zweer moderne normen van welvaart af en bepaal selectief wat geschikt is om uiteindelijk afgewezen te worden. Selectieve aanvaarding omvat ook de communicatiemiddelen, reizen, computers en andere mindere kwaden zonder welke men misschien niet zou kunnen functioneren in de moderne wereld.
- Vernieuw van toepassing zijnde technologie en de manieren en methoden voor duurzame consumptie, anders overleeft de aarde het misschien niet.
- Kweek een oprecht spiritueel denkvermogen dat in staat is het individu en daarmee zijn of haar universum te transformeren. Dat is het uiteindelijke doel van het menselijk leven. Dit omvat niet noodzakelijkerwijze het volgen van enige bekende religieuze traditie. Zelfs een ongelovige, iemand die geen enkele religieuze traditie volgt, kan een religieus denkvermogen hebben.

Tegenwoordig zijn zelfs mensen die zeggen dat ze een autoriteit zijn op het gebied van religieuze tradities erg aards en on-

waarachtig geworden, besmet door allerlei negatieve emoties. Het praktiseren van een religieuze traditie is geritualiseerd en geïnstitutionaliseerd. Daarom verwierp J.Krishnamurti vastberaden elke traditie. Hij verwierp niet de *essentie* van traditie, maar alleen de heersende traditie. Daarom moeten wij beseffen wat een echt religieus denkvermogen en echte religie inhoudt, vrij van alle dogma's en rituelen, traditie en afkomst. In een heel korte uitspraak somt Krishnaji de veelheid op van religieuze leringen, en die wil ik met u delen:

‘Religie is iets dat alles omvat. Het is niet exclusief. Een religieus denkvermogen heeft geen nationaliteit, het is niet provinciaal, het behoort niet toe aan een bepaalde georganiseerde groep. Het is niet het resultaat van 2000 jaar propaganda. Het heeft geen dogma of geloof. Het is een denkvermogen dat zich beweegt van feit naar feit. Het is een denkvermogen dat de algehele kwaliteit van denken begrijpt, niet alleen de voor de hand liggende, oppervlakkige gedachten, de geschoolde gedachte, maar ook de ongeschoolde gedachte, de diepe, onbewuste gedachte, en motieven; en een denkvermogen dat zich verdiept in de totaliteit van iets wanneer het beseft, door dat onderzoek, wat onecht is en dit ontkent omdat het onecht is. Dan brengt de totaliteit van de ontkenning een nieuwe eigenschap teweeg in het verstand, die religieus is, die revolutionair is.’

De zin ‘het is een denkvermogen dat zich beweegt van feit naar feit’ is heel belangrijk. Wij herhalen het motto: ‘er is geen religie boven Waarheid’, maar in het leven zelf zitten wij gevangen in de een of andere religie. De ontkenning van onwaarheid en het beseffen van de waarheid, van het feit, dat een revolutie teweegbrengt, een transformatie, *dat* is in feite een religieus denkvermogen, en wij moeten trachten zo'n denkvermogen te cultiveren voor het welzijn van alle bewuste wezens.

Uit: *The Theosophist*, mei 2001
Vertaling: A.M.I.

Enkele gedachten over conditionering

– G.A. Farthing

Psychologen en filosofen zeggen dat de meesten van ons op een bepaalde manier op de buitenwereld en op andere mensen reageren omdat we geconditioneerd zijn. Dit is het gevolg van onze opvoeding, van ons onderwijs, onze traditionele gedachtepatronen, van onze sociale relaties, van onze in-groep of van onze plaats op de sociale ladder. We worden volledig gevormd door onze godsdienst, door onze politieke overtuiging, zelfs door onze nationaliteit. Een Hindoe neemt de wereld waar als Hindoe, een Moslim als Moslim, een Boeddhist als Boeddhist. Ieder heeft een gedragscode: bepaalde dingen mag men wel of niet doen. Het kost veel moed om te ontsnappen aan deze conditionering, omdat we hierdoor de banden met onze cultuur of zelfs met onze familie verbreken.

Geoffrey Farthing is lid van de Engelse Afdeling en schrijver van diverse boeken.

Heel belangrijk is ook de fundamentele conditionering als gevolg van onze ervaringen, in het bijzonder als zij pijnlijk of beangstigend zijn. De psychologische uitwerkingen van deze ervaringen verschillen van persoon tot persoon. Een bepaalde ervaring kan voor de één schokkend zijn en blijvende gevolgen hebben en voor anderen slechts onbeduidend en van korte duur. Zij geven kleur aan onze indrukken van het leven om ons heen, die door de zintuigen worden opgenomen en beïnvloeden ons oordeel en denken.

Volgens onze leraren heeft alle conditionering een verduistering van de werkelijkheid tot gevolg. We kunnen allerlei dingen, mensen of relaties niet zuiver en objectief zien zoals zij werkelijk zijn. Wij zien ze allemaal gekleurd door de schakeringen van onze geconditioneerde bril.

Wanneer aan wijze mensen gevraagd wordt hoe we vrij kunnen zijn van *deze* conditionering is hun antwoord: neem waar, wees bewust van jezelf en zie in hoe je reageert of hoe je je gedraagt in overeenstemming met het patroon van individuele vorming. Zij zeggen dat, indien we onszelf op deze wijze in ons denken en handelen kunnen waarnemen, we te zijner

tijd vrij worden van de beperkingen van de gevolgen van onze conditionering.

Heel zelden wordt echter de vraag gesteld waarmee we dan waarnemen. Indien we alleen de beschikking hebben over ons begrensde denkvermogen waarmee we onszelf waarnemen, op welke wijze kunnen we ons dan bewust worden van onze reacties en deze conditioneringen overwinnen? Kan het denken tegenover zichzelf verdeeld zijn?

Een aantal leraren raadt ons aan regelmatig de discipline op te brengen om aan zelfanalyse te doen, vooral ten aanzien van ons gedrag jegens anderen. We zijn dan in staat begrip te hebben voor onvriendelijkheid of in te zien waar we hebben nagelaten behulpzaam te zijn. Zo wordt de kans minder, dat wij karma op ons laden door anderen schade toe te brengen.

Voor een student van theosofie is het interessant om deze klaarblijkelijke verdeling van het denken op te merken. Er schijnen twee niveaus te zijn: één van waaruit men zich gewoontegetrouw gedraagt of reageert, automatisch op een geconditioneerde te schatten wijze, vanuit het andere niveau is men in staat de gevolgen van dit gedrag te registreren en in te schatten. Maar kan men geconditioneerde gedachten en reacties waarnemen met hetzelfde denkvermogen dat die gedachten voortbrengt? Theosofie verschaft ons enkele antwoorden. Eén is het onderscheid tussen de individualiteit en de persoonlijkheid. In de theosofische taal omvat de individualiteit de drie hogere beginselen van de mens; *atma*, *buddhi* en *hoger manas*, terwijl de Persoonlijkheid de lagere beginselen omvat: het *lagere manas*, *kama* (emotie, begeerte), *prāna*, het *Linga Śarira* en het fysieke lichaam. Er bestaat doorgaans een scheiding tussen het *hogere* en het *lagere manas*.

De ware mens, het individuele Ego, bevindt zich in het *hogere manas*, de zetel van het bewustzijn van de mens en van zijn ultieme "Ik-ben". Dit "Ik" bevat geen kwalificaties; dat geldt ook voor het bewustzijn zelf, maar natuurlijk niet voor de inhoud

van het bewustzijn, dat geconditioneerd is of kwalificaties bevat. Op ons gebied is bewustzijn een weerspiegeling van het Absolute. Het heeft geen eigenschappen maar het zorgt voor een gewaarzijn en dat is onafscheidelijk van alles waarvan het zich bewust is. Het zijn deze geconditioneerde zaken die de bestanddelen vormen van universeel maya gedurende gemanifesteerd bestaan. Het wezen van elke ervaring van het hoger denkvermogen is van de hoogste spirituele orde. Dit betekent dat het volledig onpersoonlijk is en dat waarop het zich richt eerder een beginsel is dan iets individueels. Met het geleidelijke ontwaken van het hoger denkvermogen in het lager denkvermogen ontstaat het geweten. De mens begint, vanuit zijn eigen innerlijk, te *weten* wat goed en kwaad is.

Laten we eens kijken naar het lagere viertal, zoals de persoonlijkheid soms genoemd wordt. Het lager denkvermogen is samengesteld uit de lagere vier beginselen van het *manasisch* lichaam, gesteld tegenover de drie beginselen van het hoger denkvermogen dat een weerspiegeling is van de ware spirituele aard van de kosmos. Het lagere viertal houdt zich bezig met de gemanifesteerde kosmos of het gemanifesteerde bestaan, met andere woorden de fysieke mens wanneer hij incarneert. Zonder het aannemen van een lichaam zijn deze beginselen van de persoonlijkheid tezamen met die van het *kamisch* gebied en de overige rijken van 'leven' slapend. Zij worden weergegeven door de blijvende *skandha's*, die de geconditioneerde neerslag uit vroegere levens vormen, die aan het snoer van het Ego zijn geregen.

Vanwege deze geconditioneerde *skandha's*, bestaat er niet zoiets als een ongeconditioneerde persoonlijkheid. Zelfs bij de geboorte is de persoonlijkheid geconditioneerd, ongeacht welke conditionering er ook later tijdens de kinderjaren of adolescentie en het volwassen bestaan kan optreden. Het lager denkvermogen is het geconditioneerde persoonlijke denken. Het denken kan, uit zichzelf, geen toestand kennen die niet geconditioneerd is –

ofschoon bewustzijn, dat er tijdens het leven van de mens zijn zetel kan hebben, in staat is aan die conditionering te ontsnappen.

Dit geconditioneerde denkvermogen maakt ons tot dat wat we hier op aarde zijn. Zelfs de Meesters hebben last van deze conditionering. Er bestaat niets wat niet geconditioneerd is, wat niet de karakteristieke stempel draagt van wat het is, zonder wat het niet zou bestaan.

Elke wijziging van ons denken of het veranderen van onze verlangens ten gevolge van de invloed van het Ego is in feite een deconditioneringsproces. We worden meer getrouw aan ons ware Zelf.

Voor wat betreft het 'conditioneren' van de Meesters, beschikken we over Olcotts verslag over de Meesters die H.P. Blavatsky hielpen *Ontsluierd* te schrijven. Zij hadden allemaal hun eigen karakteristieke trekken die terug te vinden waren in bijvoorbeeld hun handschrift en hun schrijfstijl. Een aantal converseerde ongedwongen in het Engels, anderen hadden er grote moeite mee, er was er één die alleen maar Frans praatte en een mooie kunstzinnige aanleg had en buitengewoon dol was op mechanische uitvindingen. Een ander placht te zitten en iets met een pen neer te krabbelen en tientallen poëtische stanza's voor Olcott af te raffelen die nu eens sublieme dan weer humoristische ideeën bevatten. Zo had ieder van die verscheidene 'Iemanden' zijn eigenaardigheden, net zoals ieder van onze eigen kennissen of vrienden ze hebben. De één was joviaal, dol op goede verhalen en in zekere mate geestig, een ander was een en al waardigheid, gereserveerdheid en eruditie: de één was altijd kalm, geduldig en welwillend behulpzaam, de ander prikkelbaar en soms onuitstaanbaar. Eén 'Iemand' was altijd bereid nadrukkelijk een filosofische of wetenschappelijke verklaring te geven over

het onderwerp waarover Olcott moest schrijven door verschijnselen te zijner stichting voort te brengen, terwijl Olcott die bij een ander 'Iemand' niet eens durfde te noemen.

We hebben nog steeds niet de vraag beantwoord: 'Waarmee kunnen we onze conditionering waarnemen? Moeten we aannemen dat zelfs de Meesters dat niet konden doen? Ongetwijfeld luidt het antwoord dat we op de een of andere wijze ons bewustzijn uit de belemmeringen van het persoonlijke zelf kunnen verheffen naar de gebieden van het *hogere manas* dat vrij is van de smet van de persoonlijke conditionering.

Op welke wijze doen we dit? Theosofie onthult ons dat tussen het *lagere* en het *hogere manas* er een ondoordringbaar vlies is waarmee het grootste deel van de mensheid wordt geboren, maar dat dit bij de latere ontwikkeling een brug kan worden. Wanneer deze brug is gebouwd, doordringt het Egoïsch 'bewustzijn' de persoonlijkheid en beïnvloedt niet alleen het mentale inzicht en het begripsvermogen, maar ook het gedrag, via het *kamasisch* voertuig, door het transformeren van innerlijke verlangens, begeerten en dergelijke.

Elke wijziging van ons denken of het veranderen van onze verlangens ten gevolge van de invloed van het Ego is in feite een deconditioneringsproces. We worden meer getrouw aan ons ware Zelf.

Wat meer zegt, met de toenemende bevrijding van ons bewustzijn van de belemmeringen (conditionering) van de persoonlijkheid wordt het zwaartepunt van ons zijn verheven naar de spirituele rijken die, met betrekking tot onze geconditioneerde objectieve wereld, niet geconditioneerd zijn. Het bewustzijn wordt bevrijd en dit is de enige ware bevrijding. Wanneer het denkvermogen op dit niveau functioneert kunnen de machinaties van het lagere denken zonder emoties echt worden gadeslagen. Dit hogere denken is een onpartijdige, onafhankelijke waarnemer.

Met dit vrijgemaakte bewustzijn kunnen we onze aandacht omkeren en onze conditionering echt zien vanuit een niet gecondi-

tioneerde standpunt. Dit schouwen deconditioneert ons echter niet vanzelf. We moeten nog steeds met voertuigen werken die het kenmerk van onze karaktertrekken dragen zoals was aangehaald in de beschrijving van de Meesters. Zolang we functioneren in stoffelijke voertuigen, zullen deze voertuigen altijd een afspiegeling zijn van wat we op het persoonlijke gebied zijn en zij zijn altijd 'geconditioneerd'. Zij moeten nog steeds beheerst en 'gebruikt' worden als effectieve werktuigen. Zij zijn een manier om te handelen en informatie te vergaren (ervaring) op het fysieke niveau.

Dus hoe raken we echt van onze conditionering af? De waarheid is dat dit pas kan als we ons volledig vereenzelvigd hebben met onze Egoïsche Zelfen. Een vrijgemaakt bewustzijn is de ware en enige toestand van vrijheid.

De natuurwetten beïnvloeden de spirituele ontwikkeling van de mens. Alles neemt een bepaalde plaats in ergens op het uitgestrekte pad van evolutie, ieder menselijk wezen bevindt zich op een bepaalde sport van de ladder. Terwijl het pad wordt afgelegd, worden er vermogens ontwikkeld en kunnen zij groeien. Dit geldt in het bijzonder voor de mentale vermogens. Het doorboren van het vlies tussen het hoger en het lager denkvermogen (het bouwen van de brug van anthakarana) kan slechts met succes voltooid worden als de geschikte ontwikkelingsfase is bereikt. Ongetwijfeld kunnen velen van ons beginnen met het bouwen van de brug. Dit wordt bereikt door studie, door oefening, waaronder de vele vormen van meditatie een belangrijke rol spelen. Er zijn ook andere hulpmiddelen, bijvoorbeeld het lezen van literatuur en het luisteren naar muziek waardoor het bewustzijn wordt verruimd. Dit stimuleert

de bestanddelen van het hoger denkvermogen. Daden van zelfopoffering, van echte onbaatzuchtigheid, heffen de grenzen op die ons van anderen scheiden en dragen bij tot de mogelijkheid een flits te zien van de eenheid van de menselijke familie en van alles in de natuur. Zo ontstaat mededogen. Dit is een gevoeligheid tegenover andere mensen, voor hun lijden en zelfs voor hun vreugde in het leven. Als we hiervoor een bepaalde sensitiviteit ontwikkelen, zijn we in staat deze gevoelens niet alleen in onze verbeelding, maar ook in werkelijkheid te delen.

We beginnen echt spontaan deugden te ontwikkelen, waarbij we dus deugden niet in de praktijk uitoefenen als een vereiste van een bepaalde ethische gedragscode. Werkelijke spirituele groei is niet nabootsen of doen alsof. Dat doet meer kwaad dan goed. Als we groeien moeten we waarachtig deugdzaam zijn: we kunnen niet iets voorwenden.

Door onze geleerde filosofen is gezegd dat de niet-geconditioneerde mens deugdzaam is.

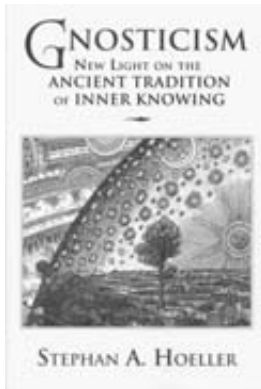
In *De Stem van de Stilte* wordt ons verteld hoe onmisbaar de *pāramitās*, de deugden, zijn.

'De ware pelgrim heeft een lange weg te gaan'. Dit is een algemene waarheid en gaandeweg ontstaat een besef van vastberadenheid, van rijkdom door de gebeurtenissen en zo nu en dan van bemoediging.

Het proces van deconditionering kan pas een aanvang nemen als een zekere mate van Egoïsch bewustzijn is gerealiseerd, als de mens spirituele ogen heeft om te zien en spirituele oren om te horen.

Uit: *The Theosophist*, april 2001
Vertaling: Ton van Beek

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Gnosticism, New Light on the Ancient Tradition of Inner Knowing, door Stephen A. Hoeller, Quest Books, Theosophical Publishing House, Wheaton, Illinois- USA, 257 blz. ISBN 0-8356-0816-6, ca. €22.

Dit sympathieke boek van Stephen Hoeller (directeur studies van de Gnostieke Vereniging in Los Angeles) geeft ons allerlei informatie over de 'gnosis' (kennis).

Het gnostieke wereldbeeld ontwikkelde zich ongeveer 2000 jaar geleden naast het joods-christelijke wereldbeeld. Maar terwijl het Christendom het geloof in God benadrukte, vond het gnosticisme, dat het bewust en direct kennen van God het belangrijkste doel in het leven was.

Lange tijd is het gnosticisme voor velen een stroming uit lang vervlogen tijden geweest. Men vond het niet zo interessant, omdat het o.a. alleen vanuit de geschiedenis kon worden bena-

derd; omdat er een cosmisch pessimisme aan ten grondslag zou liggen; en omdat het te speculatief was (het kon niet voldoende worden onderbouwd).

Hoeller ontzenuwt al deze vooroordelen. Hij vindt dat de wijsheid van de gnostici tot in onze tijd het denken en de intuïtie van de mens beïnvloedt, of we ons daar nu bewust van zijn of niet. Hij haalt o.a. de grote psycholoog Carl G. Jung aan, die originele beelden uit het collectieve onbewuste in de gnostieke geschriften ontdekte en daarmee de visionaire oorsprong en inhoud van de gnostieke openbaringen bevestigde. Jung meende, dat de gnostieke inzichten vooral in de vorm van mythen uitgedrukt werden. Deze mythen moeten volgens hem symbolisch en niet letterlijk worden opgevat.

Toch menen de gnostici zelf, dat het vooral de metafysische waarheid in de mythen is, die gezocht moet worden, zodat de transformatie in de mens kan plaatsvinden. Zelfkennis en kennis van de uiteindelijke goddelijke werkelijkheid gaan hierbij hand in hand.

Waar de transformatie toe leidt, wordt in de volgende regels uit de 'Excerpta de Theodoto' prachtig beschreven:

'Wat ons vrij maakt is de gnosis van wie wij waren van wat wij geworden zijn van waar wij waren van waar we in vast zaten van waar we ons naar toe haasten van waarvan we bevrijd worden van wat geboorte werkelijk is van wat wedergeboorte werkelijk is'

De spirituele ervaring van de Gnosis (de kennis van het hart) is niet een lichtflits die zo maar iemand overvalt. Men groeit er a.h.w. naar toe. Dit groeiproces wordt ondersteund door een eigen wereldvisie over b.v. God en mens, over de schepping, over de belangrijke rol van Sophia (archetype van de vrouwelijke Wijsheid), over de gnostieke Christus, over het mysterie van goed en kwaad en over de sacramenten tot inwijding.

In de loop van de geschiedenis zijn er vele leraren geweest die deze leringen hebben uitgelegd en doorgegeven. Sommige van hen waren zieners d.w.z. vanuit hun innerlijke ervaring met het transcendente waren zij 'andere' mensen geworden. Valentinus b.v. (een groot bewonderaar van de apostel Paulus die zelf een transformatieve ervaring had op de weg naar Damascus) spreekt over een verborgen wijsheid, die alleen door uitverkorenen kan worden gekend. Andere grote zieners waren Basilides en Marcion, die ook nu nog tot de verbeelding spreken.

Hoeller schrijft ook over de gnostieke godsdiensten: het Mandeïsme (manda betekent gnosis in het aramees) welke godsdienst nog bestaat in Irak, het Manicheïsme (gesticht door de profeet Mani in Perzië) en de godsdienst van de Katharen (in zuid/west Europa). De Katharen spreken vooral tot de verbeelding door hun zuivere levensinstelling en hun tragische geschiedenis.

Ook wordt aandacht geschonken aan het erfgoed van de gnostici: o.a. de mystieke schoenmaker Jacob Boehme, de

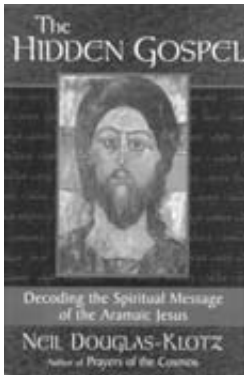
Boek & periodiek

Rozenkruizers, Goethe, Blake, Madame Blavatsky, haar laatste persoonlijk secretaris G.R.S.Mead, natuurlijk ook C.G.Jung (zie boven) en de Nederlander Gilles Quispel m.b.t. de Nag Hammadi teksten.

Bijzonder is ook een lijst met een aantal punten van overeenkomst tussen het gnosticisme en het Mahayana Boeddhisme, geschreven door Edward Conze.

Aan het eind van zijn boek probeert Hoeller tot een definitie te komen van wat gnosticisme nu eigenlijk is, alhoewel hij meent, dat innerlijke gevoeligheid voor de kennis van het hart belangrijker is dan definities. Voor diegenen onder ons die nog niet de flitsen van het grootse Visioen hebben opgevangen, zijn deze definities beslist de moeite van het overdenken waard.

Elly Kooijman

The Hidden Gospel, Decoding the Spiritual Message of the Aramaic Jesus; door Neil Douglas-Klotz; Theosophical Publishing House, Wheaton, Illinois; 175 pagina's; noten ruim 11 pagina's; woordenlijst 9 pagina's; bibliografie ruim 8 pagina's; index 12 pagina's.¹

Dit boek is een kostbaar geschrift. De schrijver heeft de stof diep doorleefd, hij schrijft als vertaler, dichter en als iemand die de leringen als meditatie heeft verwerkt en nu zo ook probeert door te geven. In zijn inleiding en naschrift gaat hij in op zijn methode van werken. Hij schaaft zich eigenlijk bij degenen die proberen zich voor te stellen dat zij de woorden van de Christus zelf hoorden of van anderen doorgegeven kregen wat die hadden gehoord en begrepen. Hij trachtte, o.a. door verschillende mogelijke betekenissen van uitspraken van Jezus naast elkaar te zetten en dan deze door een methode van contemplatie diep te doordenken, en daarover te mediteren, aldus tot een soort van herschepping te komen van wat het zou zijn om aan de voeten van de Meester te zitten. Schrijver bezigt aldus een soort spirituele vertaling-interpretatie, die z.i. dicht bij *mirash* komt.

Schrijver komt uit een familie met gedeeltelijk joodse achtergrond, is als Christen opgevoed, en heeft de afgelopen vijftien jaar deze beide tradities plus die van de Islam, inclusief het Soefisme, bestudeerd. Hij is zelf wat hij noemt praktiserend soefi, omdat dat spirituele pad hem naar zijn mening in staat stelt de wijsheid van deze drie tradities te ontvangen. Hij heeft universitaire studies in de hermeneutiek en een bepaalde branche van de psychologie voltooid, en tien jaar, eveneens op universitair niveau, college op het gebied van tekstuele interpretatie gecombineerd met psychologie gegeven.

De Jezus die wij kennen via de Septuaginta, Joshua in het Ara-

mees, sprak niet in het Grieks maar in diezelfde Aramese taal, en dat is van belang. Het Aramees kent n.l. een woordenschat die rijk is aan een grote verscheidenheid van betekenissen voor veel woorden die Joshua gesproken moet hebben. De Oosterse Christenen zijn in het bezit van een eigen bijbel, de Peshitta, geschreven in het West Aramees, door Westerse wetenschappers ook wel Syrisch genoemd. De Aramees sprekende Christenen van verschillende richtingen claimen dat het de originele vorm van Jezus' woorden bevat. Westerse wetenschappers stellen uiteraard het tegendeel, het zou terug uit het Grieks vertaald zijn. Als de Meester sprak kon, juist door die meerevoudige betekenissen van woorden als *shem* – in mijn 'naam' kan ook worden opgevat als in mijn 'licht' – wat hij zei door de mens in de praktijk van alle dag op de ene wijze en door de geestelijk georiënteerde op een andere wijze worden begrepen. Hij heeft dus zich proberen los te maken van alle theologische leerstukken die in de loop van de eeuwen door de Kerk zijn ontwikkeld.

Schrijver leidt uit vele door hem naar voren gehaalde teksten af, dat de leer van Jezus een radicale verandering van ons denken en voelen probeerde teweeg te brengen, een wijziging van gemoedsgesteldheid die van binnen komt, naar buiten treedt en zich uitbreidt over de gemeenschap, zoals gebeurd is bij de val van de muur van Berlijn of de afschaffing van de politiek van apartheid zoals in Zuid-Afrika plaats vond. In dat verband is van belang te wijzen op het

Boek & periodiek

woord *malkuta* (in het Hebreuws *mamlaka*) dat in onze Westerse vertalingen voorkomt als 'het Koninkrijk Gods', en waarvoor schrijver een heel ander begrip als tweede mogelijkheid geeft, n.l. 'scheppende kracht'. Eigenlijk zegt schrijver, dat *Jeshua* geen theologie bracht, geen dogmatiek, maar vooral de mensen aansprak door zijn uitstraling, zijn handelingen, b.v. zijn uitspraken tegen ongelijke behandeling, en zijn genezingen. Wat hij daarbij zei werd door en in verband met de context waarin hij sprak, onthouden en kon zo mondeling doorgegeven worden.

Opgemerkt zij, dat schrijver bij de uitleg van begrippen telkens tracht te zoeken naar de wortels van de woorden. Zo ook met even genoemd begrip *malkuta*: een volledig gevormde uitbreiding (=M) van kracht (=L), gecentraliseerd en vastgesteld (=K). MLK is dus het teken van het scheppende woord, de krachtgevende visie. Op individueel niveau betekent het 'Ik Kan' tegen het leven zeggen. Zo zoekt hij ook de wortels van *rahm* = baarmoeder: RA is schijnen of stralen vanuit een dichte of donkere innerlijkheid (=ChM), en dat laatste weer hetzij als fysiek hetzij als esoterisch op te vatten. En zo kom je tot nog een heel andere betekenis van *rahm*, n.l. liefde die diep van binnenuit komt, resultaat van transformatie, dus in de zin van mededogen.

Soms komt schrijver tot verrassende conclusies. Als in de Peshitta Joshua van God spreekt, wordt in de Aramese tekst ge-

sproken van Alaha. De betekenis daarvan is: het Goddelijke, de Eenheid of: "de Ene Levende" (the Living One) De Arabisch sprekende christen zegt dan ook voor God: Allah, het Goddelijke. En het woord *adam* staat niet voor de eerste man maar voor de eerste mens, mannelijk zowel als vrouwelijk. Het moet ontleed worden in *dam* dat is het sap, de wijn of essence, een expressie van *a* dat wijst naar *Alaha*, diezelfde 'Ene Levende'²

In een tiental hoofdstukken bespreekt schrijver de leringen van *Jeshua* vanuit verschillende invalshoeken. Na een eerste hoofdstuk over het verborgen evangelie met algemene en historische beschouwingen, een hoofdstuk over *Alaha* ... Eenheid, dan een over Adem als Geest van het Leven, vervolgens Heiligheid, enz. Bijzonder is hoofdstuk 10, dat handelt over de verschillende aanzichten van Liefde waarvan hiervoor reeds een voorbeeld – *rahm* – werd gegeven. Het boek eindigt met enige nabeschouwingen over de al dan niet historiciteit van Jezus in relatie tot het verborgen evangelie.

Het hoofdstuk over het Volmaakte en het Goede gaat o.a. dieper in op de woorden goed en slecht, b.v. over de goede boom die goede, en de slechte boom die slechte vruchten voortbrengt (Mattheüs 7: 15-20). Zie ook de parabel van het zaad dat gezaaid wordt eerst langs de weg, dan op steinige grond, enz., tenslotte op goede grond. Goed is in deze bijbelverhalen *taba*, wat kan betekenen rijk, of op de juiste

plaats of tijd, of in harmonie met de Heilige Eenheid. *Bisha* is hier niet zozeer slecht maar veeleer onrijp, (nog) niet in harmonie, enz.

Al de hoofdstukken eindigen met hetzij een ademhalingsoefening, hetzij een meditatie, hetzij een combinatie van deze twee.

Wie dit boek leest, moet vooral niet de noten bij elk hoofdstuk overslaan. Vaak verwijst schrijver n.l. naar weer andere literatuur. Zo noem ik beschouwingen van A.F.L. Klijn over 'Jewish Christianity in Egypt' in *The Roots of Egyptian Christianity*, en 'Holy Women of the Syriant Orient'. Schrijver kent de Nag Hammadi teksten, beschouwingen van Gilles Quispel, en van Elaine Pagels. Wie snel meer wil te weten komen kan zelf via internet contact maken met de Abwoon Study Circle welke het werk in het boek ondersteunt, o.a. met literatuur en workshops:
<http://www.wpo.net/desertflowers> of e-mail:
73523.3177@compuserve.com.

Noten:

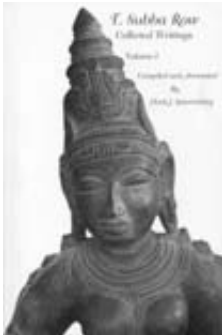
1 Inmiddels in het Nederlands vertaald, bij Ankh Hermes verschenen als 'Het Verborgen Evangelie'.

2 Volgens Philo van Alexandrië is Adam symbool van de rationele ziel, het mannelijke deel van de ziel, en wordt deze voorzien van de zintuigen, het irrationele deel van de ziel, waarvoor Eva symbool staat. (Zie *De Philonische Geheime Leer* van H.J. Spierenburg) En in de ter plekke uitgereikte *hand-out* bij de recente voordracht op 1 maart jl. op het

Boek & periodiek

ITC te Naarden door dezelfde Spierenburg staat in een van de door hem gereconstrueerde teksten van Genesis in hoofdstuk 5.2 'mannelijk en vrouwelijk maakte Hij hen en zegende hen, en Hij noemde hun naam op de dag dat zij geschapen werden, Adam'.

Aeisso Raven

T. Subba Row Collected Writings, Compiled and Annotated by Henk J. Spierenburg, Volume 1 en 2. Point Loma Publications, 2001, 2002. ISBN: 1-889598-30-5 en 1-889598-31-3

De belezen theosoof denkt bij de naam Subba Row aan twee dingen. Ten eerste zijn commentaren op de Bhagavad Gita en ten tweede zijn ruzie met H.P. Blavatsky over de zevenvoudige samenstelling van de mens. Subba Row werd in zijn tijd gezien als expert op het gebied van de Sanskriet literatuur. Zijn kennis van de oude teksten was fenomenaal. Daarnaast beschouwde H.P. Blavatsky hem als haar gelijke op het gebied van esoterische kennis. Niet voor niets wilde ze dat hij haar *Geheime Leer* zou corrigeren. Dit heeft hij geweigerd omdat er naar zijn mening teveel

Brahmaanse geheimen prijsgegeven werden.

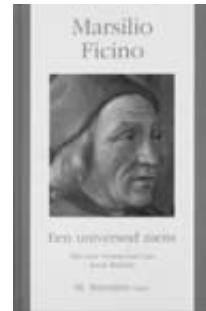
In bovenstaand stuk komen direct al twee eigenschappen van Subba Row duidelijk naar voren. Esoterische kennis en Brahmaanse trots en exclusiviteit. De laatste eigenschap deed hem uiteindelijk besluiten de Theosophical Society te verlaten, hoewel hij tot het eind contact met Kolonel Olcott gehouden heeft. De eerste eigenschap zorgt ervoor dat zijn naam nog steeds in theosofische kring voortleeft. Geheimzinnig als hij deed, hij heeft toch vrij uitgebreid geschreven voor de Theosophist. Dit wisten we al door de uitgave van de verschillende versies van *The Esoteric Writings*, T. Subba Row (Adyar). Gezien de esoterische en literaire kennis van Subba Row is dat werk van grote waarde. Desondanks heeft Henk Spierenburg kans gezien het te overtreffen. Hij heeft in de archieven van Adyar artikelen, aantekeningen uit de Theosophist en brieven gevonden die nog niet gepubliceerd waren. Hij heeft citaten uit obscure teksten uit de Sanskriet canon nagetrokken en vertaald. Hij heeft een uitgebreide index gemaakt, met de betekenis van de Sanskriet termen erbij en hij heeft alles op chronologische volgorde gezet. Het resultaat mag waarlijk "T. Subba Row Collected Writings" heten. De uitgebreide levensbeschrijving van Subba Row mag ook niet onvermeld blijven.

Wie een omvang verwacht als bij de Blavatsky *Collected Writings* (meer dan een meter boekenkast) komt bedrogen uit. In

dit geval gaat het om twee deeltjes met samen 654 bladzijden.

Onderwerpen die aan bod komen zijn onder andere de zeven stralen, de logos, mahatma's in Zuid India, de chakra's, een persoonlijke of onpersoonlijke god, engelen en zo voorts. Al met al twee deeltjes die niet op de boekenplank van de serieuze student mogen ontbreken.

Katinka Hesselink

Marsilio Ficino Een universeel mens, Michael Shepherd (red.), met een voorwoord van Joost Ritman, uitgeverij Ankh-Hermes, Deventer, 2002, ISBN 90 202 8561 0, gebonden, 196 blz. €22,95

De bekende humanist en filosoof Ficino leefde in het 15^e-eeuwse Florence (1433-1499). In opdracht van zijn beschermheer Cosimo de Medici stichtte en leidde hij de beroemde Plato-Academie in die stad. De academie werd een ontmoetingsplaats voor een grote schare mensen van uiteenlopende achtergrond: staatslieden, hoge geestelijken, dichters, wisten natuurkundigen, astronomen, juristen, priesters, doktoren en kunstenaars als Michelangelo en Botticelli.

B o e k & p e r i o d i e k

Ficino was meer dan vertaler en commentator van oude teksten, zoals tot voor kort door de wetenschap werd aangenomen. Door klassieke filosofen als Hermes Trismegistos, Plato en neoplatonisten voor zijn tijd toegankelijk te maken, wilde Ficino tijdgenoten ervan overtuigen dat de mens in diepste zin goddelijk en onsterfelijk is.

In 1999, 500 jaar na zijn dood, werd Ficino uitgebreid herdacht. Onder meer verscheen er een Engelstalige bundel met artikelen over hem. In de Nederlandse bewerking worden filosofische, poëtische, medische, astrologische, magische en hermetische aspecten van Ficino's denken belicht. Er is geprobeerd een verbinding te leggen naar het heden. Het uitgebreide register is van de hand van Henk Spierenburg.

Het Visionaire Venster, Een kwantumfysicus over verlichting, 283 blz, Amit Goswami, Uitgeverij Ankh-Hermes BV, 2002, ISBN: 90 202 8266 2, €25,90.

Dr. Amit Goswami is in India geboren. Hij promoveerde in 1964 in de theoretische kernfysica. Vanaf 1968 werkte hij als hoogleraar natuurkunde aan de Universiteit van Oregon. Goswami

heeft diverse boeken geschreven en publiceert regelmatig over bewustzijn en kwantumfysica.

De auteur is opgegroeid in India en heeft onder leiding van zijn vader op jonge leeftijd de Upanishaden bestudeerd. In zijn leven heeft hij geworsteld met het vinden van een antwoord op de vraag wat de oergrond van het zijnde is. Zijn wetenschappelijke loopbaan begon Goswami als theoretisch kernfysicus en hij beschrijft zichzelf in die tijd als een materialist met de vaste overtuiging dat bewustzijn een bijverschijnsel (epifenomeen) van de hersenen is (blz 167). Na hierin te zijn vastgelopen kwam de ommezwaai.

We hebben hier te maken met een actueel boek. Zo wordt aangesloten op het thema van de zomerschool dat in 2002 gewijd was aan het heelheidsbeginsel. Heelheid brengt Goswami in verband met innerlijke creativiteit. Als een rode draad loopt het spel tussen ego en het kwantumzelf (atma) door het boek. Boeiend is in dit verband de verwijzing naar de joodse wijsgeer Martin Buber, voor zover de Ik-Gij-relatie met God ter sprake komt.

De grote verdienste van dit boek is dat er een opening (een venster) wordt gemaakt in de muur die de scheidslijn vormt tussen wetenschap (waaronder ik religie reken) en het spirituele. Het is nu mogelijk een blik te werpen op ieders werkerrein en men verkrijgt zicht op een allesomvattend wereldbeeld, waarin wetenschap en spiritualiteit verenigd zijn. De lezer wordt tevens een positieve kijk op de toekomst geboden en

op heel actuele vragen wordt ingegaan. Wat is bijvoorbeeld de rol van het bewustzijn in de kosmologie, in de evolutie van de kosmos en in de biologische evolutie?

Is bewustzijn (God, oergrond van het zijnde, het Grote Geheel) een verschijnsel van materie? Op deze vraag geeft Goswami een ontkenkend antwoord. Volgens Goswami is ongeconditioneerd bewustzijn, niet de materie, de oergrond van al wat bestaat. Na het verkrijgen van dit inzicht viel voor Goswami de noodzaak weg voor filosofische speculaties omtrent het antwoord op de vraag waarop de wetenschap dan wel gebaseerd kan zijn. Goswami introduceert een (nieuwe) idealistische oftewel, zoals hij het uitdrukt, een in bewustzijn gebedde wetenschap (een spirituele kosmologie op basis van de kwantumfysica). Daarbij staat de vraag centraal op welke wijze de wereld der verschijnselen ontstaat. Op basis van de inzichten van de kwantumfysica beschrijft de auteur de spirituele ontdekkingsreis. Wij maken kennis met begrippen als kwantummonade, kwantumsprong, kwantumzelf (jiva, hogere zelf), kwantummeting (observatie), kwantumspectatie (soortvorming). Het is net als met het lezen in een andere taal, het kost moeite om je de betekenis van begrippen die niet in je eigen taal zijn geformuleerd, te begrijpen. Voor een leek op het terrein van de kwantummechanica, waartoe ik mij reken, kost het dan ook enige moeite om de inhoud van dit boek te begrijpen. Wellicht daarom is hoofdstuk 4 geschreven, waarin de lezer die niet zo-

Boek & periodiek

zeer vertrouwd is met de kwantumfysica, middels vragen en antwoorden enigszins wegwijs wordt gemaakt in de nieuwe wetenschap.

In de kwantumkosmologie wordt het universum als kwantummogelijkheid (te vergelijken met een blauwdruk) geschapen, alvorens door de keuze van het bewustzijn tot werkelijkheid te vervallen. Bewustzijn schept de werkelijkheid door, volgens de inzichten van de kwantumfysica, een keuze te doen uit een oneindig aantal mogelijkheden. Hoe dit in zijn werk gaat wordt uiteengezet door het idee van de kwantummeting, d.w.z. bewuste waarneming als causale factor in het verval van een mogelijkheids golf als deeltje (hoofdstuk 3).

De auteur merkt op dat zijn boek enkel een inleiding is tot het (kans/kwantum)venster dat de kwantumfysica heeft ontsloten. Dit venster zou het mogelijk maken in te zien dat het bewustzijn de achtergrond is van de werkelijkheid. Van de spiritualiteit wordt geen wetenschappelijke basis verlangd, wel is vereist dat alle wetenschap op de idee van de eeuwige geest wordt gebaseerd. De nieuwe wetenschap onderscheidt zich door voor de wetenschappelijke en spirituele tradities de nadruk op creativiteit te leggen. Creativiteit is het ontdekken van iets nieuws in een nieuwe context (fundamentele creativiteit), dan wel de ontdekking van een nieuwe betekenis in een oude context (situatieve creativiteit). Van

creatief onderzoek in de uiterlijke wereld is wetenschap het resultaat (kwantumsprong in het denken) en uit een creatief onderzoek in de innerlijke wereld spruit spiritualiteit voort. Hoofdstuk 9 belicht hoe door een kwantumsprong inzicht (innerlijke groei) verkregen wordt. Zo wordt duidelijk wat Krishnamurti heeft bedoeld met het gezegde 'waarheid is een land zonder paden'. Onze opgave is de kloof tussen het ego en het kwantumzelf te overbruggen en onze conditionering te doorbreken naar creativiteit (blz 249). Om spiritueel te groeien moeten we door diverse stadia gaan waarvoor er verschillende yoga-vormen (bhakti, karma, jnana, raya) zijn. Het volgen van deze paden kan men als een soort integrale yoga (kwantumyoga) zien.

Aan de Vedanta ontleent Goswami de indeling van de vijf velden van bewustzijn, of bestaansniveaus waarop het bewustzijn zich projecteert, als achtereenvolgens het lichaam van gelukzaligheid, ideeënlichaam (gedachtecontexten, wetmatigheid), mentaal lichaam (het lichaam van gedachten en inhoudelijke betekenissen), vitaal lichaam (het lichaam van levensenergie), en wereld van de stof. Het blijkt dat deze indeling in samenhang met de kwantumnatuur van het denken een eigen benaderingswijze heeft voor vermogens als gedachteoverdracht, telepathie (hoofdstuk 7), het contact van mediums met lichaamloze entiteiten, automatisch schrijven

(hoofdstuk 8), paranormale genezing (hoofdstuk 12). De reincarnatiegedachte alsmede bewijzen van voortbestaan na de dood worden verklaard, waarbij gebruik wordt gemaakt van een nieuw begrip, de kwantummonade, een conglomeraat van energievelden.

De nieuwe wetenschap formuleert een theorie over lichaam-geestgenezing, waarbij er een samenspel is tussen mentaal-en stoffelijk lichaam en het vitaallichaam (zie hoofdstuk 13). Dit wordt kwantumgenezing genoemd. Ziekte en genezing worden op een geheel eigen wijze benaderd, waarbij de creativiteit van het lichaam op het mentale en vitale niveau een grote rol speelt. Dit biedt perspectief op een samenwerking van de oosterse en de westerse geneeswijze.

De auteur wil met zijn boek over de nieuwe wetenschap niet de indruk wekken dat de spirituele kosmologie op alle levensvragen een antwoord geeft. Elke religie schijnt haar eigen lezing te hebben en elk geloof pretendeert haar eigen gelijk. Een wetenschappelijke benadering doet evenwel de beperktheid van de diverse opvattingen inzien, zodat men minder snel het gelijk van welke religie dan ook zal aanvaarden (zie epi loog).

Als laatste kan nog worden gewezen op het uitgebreide literatuuroverzicht achter in het boek.

Ton van Beek

V e r e n i g i n g s n i e u w s

100 jaar Europese Federatie van de Theosophical Society (EFTS)

Het thema van de Centennial-E.F.T.S. van 18-20 juli 2003 is "Strengthening the Link, The European Federation – One Hundred Years". Sprekers zijn J. Algeo, C. Berg, D. Audoin, R. van der Hecht en A. Girardi.

Verder zullen er inleiders zijn uit in Europa aangesloten landen.

Over genoemde activiteiten zult u nader geïnformeerd worden en u zult daarvoor inschrijfformulieren ontvangen.

School of the Wisdom in Naarden, 21-27 juli, 'Theosophy and Buddhism'

Door afwezigheid van Aryel Sanat is het thema van The School of the Wisdom in Naarden van 21-27 juli 2003 gewijzigd in "Theosophy and Buddhism".

Mary Anderson zal spreken over "The Maha-Chohan's Letter"; Trân-Thi-Kim-Diêu zal spreken over "The Buddha's Teaching in the Light of Theosophy". Over genoemde activiteiten zult u nader geïnformeerd worden en u zult daarvoor inschrijfformulieren ontvangen.

VOORJAARSDAG 1 maart 2003 – op het Internationaal Theosofisch Centrum – Naarden

Het was echt voorjaar in de bossen van en rond het Internationaal Theosofisch Centrum in Naarden. De zon scheen laag door de bomen met hun glinsterende bladeren, de aarde rook vochtig en gaf mee met iedere

voetstap. Er waren veel (102) verwachtingsvolle belangstellenden gekomen voor deze voorjaarsdag en geen wonder: de heer H.J. Spierenburg gaf een lezing.

Dat betekent: een interessant onderwerp, dit keer Genesis 1 t/m 6, vakkundig en bewogen uitgelegd, een hand-out om de lezing te volgen en thuis nog eens alles na te gaan en ingeleid door prachtige muziek uit de Mattheus Passion, de aria 'Erbarme Dich' gezongen door Aafje Heynis.

De heer Spierenburg werd verwelkomd door Wies Kuiper, voorzitter van de T.V.N., die blij was, dat zo velen belangstelling toonden voor het oude verhaal van Genesis.

Het boek Genesis, uit wat men in het Christendom het Oude Testament noemt, bestond al ver vóór het begin van de westerse tijdrekening. Genesis betekent wording; in zekere zin is het een verhaal over evolutie.

Ongeveer 500 jaar voor de gewone jaartelling vond de Hoge Priester Hylkia het boek van de Wet in de tempel. Dit boek was in vergetelheid geraakt, men keek er gewoon niet naar om. Sommigen vermoeden dat men na deze vondst verder is gaan schrijven om de geschiedenis van het Joodse volk te completeren.

Volgens Spierenburg is er geen onafgebroken lijn te zien in deze geschiedenis. Het Oude Testament is behoorlijk anders geweest dan nu. We kunnen dit het best nagaan door oudere documenten te bestuderen. In Leningrad is zo'n oud document

Agenda: in Nederland

juni 2003

14 Amsterdam: Studiegroep
De Geheime Leer.

juli 2003

16-17 Naarden: EFTS
18-20 Naarden: Viering 100 jaar EFTS, zie elders in dit Verenigingsnieuws
21-28 Naarden: School of the Wisdom. Zie bericht elders in dit Verenigingsnieuws.

augustus 2003

11-18 Naarden: Italiaans- en Franstalige zomerschool.

november 2003

15 Najaarsdag.

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

van het Hebreeuwse Oude Testament uit ong. 1008/1009 van de Gewone Jaartelling. Er zijn wel wat oudere documenten, b.v. in Jeruzalem, maar dit zijn losse fragmenten en die kunnen dus niet bepalend worden genoemd. Dan is er ook de beroemde vondst in Qumram (vlakbij de Dode Zee in Israël), waar na de Tweede Wereldoorlog delen van het O.T. werden gevonden, die dateren uit 100 vóór de G.Jt. tot ong. 68 ná de G.Jt. De eerste zes hoofdstukken van Genesis waren bij deze vondst. Verder waren er veel commentaren in het Grieks en Aramees.

Een groot probleem bij het ontcijferen van de Hebreeuwse tekst is dat er diverse manieren van opschrijven zijn. De klinkers ontbreken en om de lezer te helpen, hebben de rabbijnen bepaalde tekens/puntjes onder de letters gezet. Niet alle rabbijnen gebruikten het zelfde systeem. De vraag is dan ook: hoe betrouwbaar waren deze zogenaamde 'masoretenpunten'?

Er moest ook besloten worden welk document als uitgangspunt zou dienen voor verdere (vergelijkende) studie. Omdat er zoveel losse fragmenten bestonden, heeft men uiteindelijk het 'Leningrad-document' als meest compleet en betrouwbaar document hier voor uitgekozen.

Behalve de Hebreeuwse tekst van het O.T. is er ook een Griekse tekst, de Septuagint. Tussen de Hebreeuwse en Griekse tekst zijn nog al wat verschillen. Deze verschillen zijn o.a. ontstaan door het overschrijven met de hand van de oude tekst naar de nieuwe tekst.

Volgens kerkvader Tertulianus (300 na de G.Jt) zijn deze fouten (behalve door onoplettendheid) ontstaan door het toevoegen van eigen interpretaties. Het is dan ook belangrijk om het kritisch apparaat onder aan de tekst te bestuderen, waar alle mogelijke varianten in beschreven worden en aangegeven wordt in welk document deze te vinden zijn.

Waren de teksten goddelijk geïnspireerd? We weten het niet. In ieder geval was degene die de tekst opschreef geïnspireerd. En waren alle verhalen waar? Ja en nee – het hangt er ook van af hoe (met welke bril) je de teksten leest.

Spienburg vertelt over een mega-project van koning Ptolemaeus van Egypte, die in 300 voor de G.Jt. de bibliotheek van Alexandrië stichtte. Hij wilde alle boeken/documenten van de hele wereld (eventueel gekopieërd) in zijn bibliotheek verzamelen. Honderden schrijvers waren daar dag in, dag uit mee bezig.

Er is een verhaal, dat een afgezant naar rabbi Eliazer werd gestuurd met het verzoek om het Boek van de Wet ter beschikking te stellen voor de bibliotheek in Alexandrië. Het Boek werd af(over)geschreven in het Grieks. De twaalf stammen van Israël stuurden allemaal 6 personen (in totaal 72) en in 72 dagen vertaalden zij de Tora in het Grieks.

Van 20/30 voor de G.Jt. tot 50/60 na de G.Jt. leefde de beroemde Joodse geleerde Philo van Alexandrië in Alexandrië. Hij vertaalde en schreef veel over de Septuagint. Zijn teksten waren van een bijzondere kwaliteit. Hoewel hij nooit één woord

Agenda: in buitenland

juni 2003

14-15 Londen (headquarters): "Theosophical History Conference". Diverse onderwerpen en internationale sprekers. Er zal een forum zijn op theosofische websites.

20-22 Tekels Park: "Unity in Diversity". Conferentie over moderne wetenschap en de esoterische filosofie. Sprekers: Harry Oldfield, Edi Bilimoria, Christian Bodhi.

juli 2003

26 juli - 2 aug: Faraday & Royce Halls, University of Loughborough. Engelse Zomerschool: "Theosophy, The Joyful Wisdom". Sprekers o.a.: Stephan Hoeller en Aryel Sanat.

oktober 2003

11-18 Bretagne (Frankrijk): Europese School

november/december 2003

17 nov - 12 dec: Adyar: School of the Wisdom: "At the Feet of the Master".

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

over het Nieuwe Testament schreef, noemde men hem toch een kerkvader.

Origines (kerkvader) ong. 300 na de G.Jt. is beroemd geworden door zijn meesterwerk de Hexapla, een tekstkritische bewerking van het O.T. Zes kolommen naast elkaar geven behalve de Hebreeuwse tekst en hoe je die moet uitspreken de diverse Griekse vertalingen van deze tekst weer.

De vraag is: wat is de waarde van zo veel verschillende teksten? Want het wordt steeds moeilijker te bepalen wat nu precies de originele tekst was.

Met deze prangende vraag sloot Spierenburg zijn eerste lezing af. In de middaglezing gaf hij daarop verdere toelichting.

Na een prachtig gezongen 'Dank sei Dir Herr' door Aafje Heynis, keek Spierenburg naar het eerste woord van Genesis: berashit – in het begin, soms wordt ook wel gezegd: eerste wijsheid of met wijsheid (schiep God de hemel en de aarde). Om de betekenis van Genesis op te sporen kijkt Spierenburg naar de geschriften rond het allereerste begin van onze Gewone Jaartelling. Hij onderzoekt Clemens,

Philo en de rabbijnen. Vooral de rabbijnen geven geheel volgens de traditie allerlei mogelijke antwoorden, maar geen eindoplossing. Het is aan de lezer zelf om zijn eigen waarheid te zoeken. Ook de vroege kerkvaders hadden ieder zo hun eigen mening. Philo van Alexandrië benadrukte keer op keer de Bijbel niet letterlijk te lezen, maar allegorisch.

Hoe moet je nu omgaan met zo ontstellend veel informatie over b.v. Genesis 1-6? Volgens Spierenburg is er geen methode. Neem de diverse bijbelvertalingen en leg ze eens naast elkaar. Dan begin je een beetje te proeven welke richting het uit kan gaan.

In de hand-out begint op blz 5 een vergelijkende vertaling per vers van Genesis 1 t/m 6, links vanuit de Septuagint (Grieks) en rechts vanuit het Hebreeuws. Om het verschil in tekst aan te geven, volgt hier Genesis 1:2. 'Maar de aarde was onzichtbaar en ongevormd, duisternis was boven de afgrond en de Geest van Theos werd geboren boven het water.' (Grieks) 'De aarde nu was woest en ledig en duisternis was boven het oppervlak van de afgrond en de Geest van Elohim zweefde boven het oppervlak

van de wateren.' (Hebreeuws) Alleen al dit ene vers maakt duidelijk, dat een letterlijke interpretatie van de bijbel onmogelijk is.

In zijn commentaar op Genesis 1:27 'En Theos maakte de mens, naar het beeld van Theos maakte Hij hem, mannelijk en vrouwelijk maakte Hij hen' schrijft Philo van Alexandrië:

'Evenwicht is verantwoordelijk voor dag en nacht, licht en duisternis. Evenwicht is ook datgene wat de mens verdeelt in man en vrouw, die weliswaar ongelijk in kracht zijn, maar volledig gelijk als het gaat om toegerust zijn voor wat de natuur nastreeft, n.l. het voortbrengen van een derde wezen. Dat is de reden dat is geschreven: mannelijk en vrouwelijk maakte Hij hen. Hier staat niet hem, maar hen. De zin eindigt met een meervoud, aldus de aard toevoegend aan de mensheid door middel van evenwicht.' En verder schrijft Philo: 'De onsterfelijke ziel werd gevormd naar het beeld van de Godheid. En het beeld van Theos is de Logos door wie de gehele wereld werd gevormd. – Het dominante deel in ons, de geest van het rationele deel, werd gevormd naar het ar-

Een deel van de aanwezigen tijdens de Algemene Ledenvergadering op 5 april.

Het bestuur neemt afscheid van Han van Doornen als penningmeester, na negen jaar trouwe dienst.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

chetype van de oervorm van het beeld van Theos. – De mens, het glorieuze afgietsel van het glorieuze beeld, gevormd naar het archetypen van de oervorm van de blauwdruk van de vorm van de Logos. – Het denkvermogen van de mens heeft de

vorm van Theos, het archetypen van de oervorm van de Logos.'

Na een uitgebreid 'vragenuurtje' waarin Spierenburg alle tijd nam om op de vragen in te gaan, eindigde Wies Kuiper de dag als volgt:

'De ware theosoof is ieder die zijn eigen waarheid zoekt en bereid is dat iedere keer weer in te ruilen als er weer iets nieuws komt.' Volgens Wies is Henk Spierenburg een goede theosoof.

Elly Kooijman

STICHTING PROKLOS

Vanwege de Stichting Proklos is aan de Universiteit Leiden bij de Faculteit Wijsbegeerte een bijzondere leerstoel gevestigd welke tot doel heeft onderwijs te geven en onderzoek te doen en te bevorderen op het terrein van de Metafysica in de geest van de Theosofie.

De leerstoel is vacant wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van de vorige hoogleraar.

Het bestuur van de Stichting Proklos wil per 1 september of zo spoedig mogelijk daarna in de vacature voorzien.

Geïnteresseerden die een warme belangstelling hebben voor het onderhavige terrein, een brede en diepgaande kennis op dit gebied menen te bezitten en van oordeel zijn voor de functie gekwalificeerd te zijn, wordt verzocht met het bestuur contact op te nemen.

Profielschets van de te benoemen hoogleraar

- De kandidaat moet filosofisch geschoold zijn, dat wil zeggen gepromoveerd in de wijsbegeerte of een verwant gebied.
- Hij/zij moet binnen het werkgebied van de bijzondere leerstoel wetenschappelijk actief zijn. Gedacht wordt aan iemand die aan een universiteit werkzaam is of regelmatig gepubliceerd heeft.
- Hij/zij moet een positieve houding hebben tegenover de grondgedachten van de Theosofia, de wijsheidsleer door de eeuwen heen.
- Hij/zij wordt geacht een open oog te hebben voor nieuwe ontwikkelingen in maatschappij en cultuur.
- De kandidaat moet over goede didactische kwaliteiten beschikken.
- Hij/zij moet promovendi kunnen begeleiden.
- Hij/zij moet over goede communicatieve vaardigheden beschikken en op wetenschappelijk gebied binnen en buiten de faculteit gaan samenwerken.
- De arbeidsvoorwaarden worden in overleg tussen de kandidaat en de stichting nader bepaald.

Informaties kunnen worden ingewonnen bij de voorzitter van het bestuur,
drs. R. Engelse, tel. 0180-313 975

Schriftelijke sollicitaties kunnen tot 15 juni 2003 gericht worden aan het bestuur van
de Stichting Proklos, p.a. de heer drs. R. Engelse.

Prins Mauritsingel 18, 2912 BG Nieuwerkerk aan den IJssel.

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl

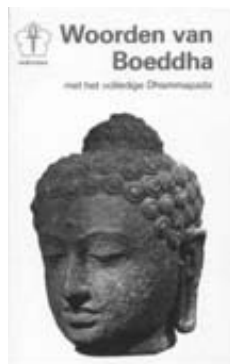
Tibetaans boeddhisme - een verzameling studies

90 blz, A4 formaat, paperback
ISBN: 90 6175 038 5 Prijs: €
4,31

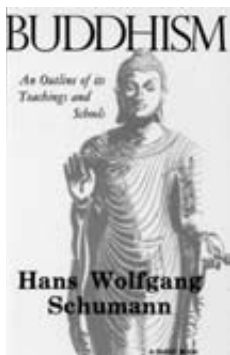
Woorden van Boeddha - met het volledige Dhammapada*

J.A. Blok
176 blz, gebonden
ISBN: 90 2024 505 8 Prijs: €
11,12

Buddhism - An Outline of its Teachings and Schools

H.W. Schumann
200 pages, paperback
ISBN: 0 8356 0452 7 Price: €
10,96

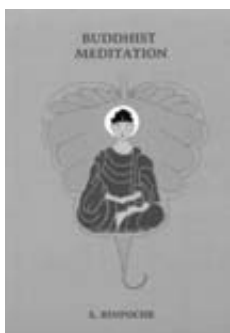
Mother of the Buddhas - Meditation on the Prajnapa- ramita Sutra

L. Hixon
266 pages, paperback

Buddhist Meditation

Samdhong Rinpoche
172 pages, paperback
ISBN: 81 7059 367 0 Price: €
5,20

Wat doe jij met je leven?!* -

Jonge mensen en relaties, opleiding,
toekomstig werk en de zin van je leven
J. Krishnamurti
200 blz, paperback

(* Deze titels leveren wij alleen rechtstreeks aan particulieren)
Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of
rechtstreeks bij de uitgever, tenzij anders vermeld. Wij zijn maan-
dag tot en met vrijdag van 10.30 tot 17.00 uur geopend.
Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.